Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ODAP

ODAP ENTEGRE MODELİ UYGULAMA KILAVUZU

İKG PRO İNSAN KAYNAKLARININ GELİŞTİRİLMESİ PROGRAM OTORİTESİ

eductrade

eptisa

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ODAP

Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi

TREESP2.2.ENROLMENT/P-01

ODAP
ENTEGRE MODELİ
UYGULAMA KILAVUZU

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

ODAP

İçindekiler

Kısaltmalar *4*

Kılavuzun Amacı *5*

Kapsam *6*

1. Bölüm: Temel Tanımlar ve Kavramlar *8*

2. Bölüm: ODAP Entegre Modeli Uygulama Kılavuzuna Genel Bakış *10*

3. Bölüm: ODAP Entegre Modeli'nin Kapsamı ve Amaçları *13*

4. Bölüm: Projenin Uygulanmasına Yönelik Yol Haritası *21*

1. ADIM: ODAP Okul Ekibinin Oluşturulması 22

2. ADIM: Verilerin Toplanması 26

3. ADIM: Verinin İncelenmesi ve Analiz Edilmesi 31

4. ADIM: Tedbirlerin Belirlenmesi 33

5. ADIM: Tedbirlerin Uygulanması 36

6. ADIM: Öğrencilerin ve Tedbirlerin İzlenmesi 47

7. ADIM: Sürecin ve Çıktıların Değerlendirilmesi 49

5. Okul Müdürlerinin ve İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin Rolleri ve Sorumlulukları *51*

6. Projenin Uygulanması için Etik İlkeler *53*

Referanslar *55*

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
EOT	Erken Okul Terki
EUS	Erken Uyarı Sistemi
GM	Genel Müdürlük
İOZE	İl Okul Ziyaret Ekibi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
OBA	Okul Başarısı Değerlendirme Aracı
ODAP	Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi
OEP	Okul Eylem Planı
STEM	Fen Bilimleri, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik kelimelerinin İngilizcesinin akronimi.
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TDE	Teknik Destek Ekibi

Giriş

Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi, kısa adıyla ODAP'ın genel hedefi, herkesin eğitime erişimini sağlayarak ve erken okul terki/devamsızlık ile mücadele ederek ortaöğretim öğrencilerinin eğitim ve beceri düzeylerini geliştirmektir. Özel hedefi ise, öğrencilerin örgün eğitimlerini risk altına sokan bireysel, yerel ve genel bağlamsal unsurları etkisiz hâle getirmek üzere önleme, müdahale ve telafi tedbirleri oluşturmayı hedefleyen bir entegre modelin geliştirilmesi ve uygulanması yolu ile ortaöğretim kademesinde devam ve okullaşma oranlarının artırılmasına yönelik çabaları desteklemektir.

Projenin hazırlanması aşamasında Avrupa Birliği başta olmak üzere tüm dünyada erken okul terkini önlemeye ilişkin tedbir ve müdahaleler incelenmiş, bununla beraber Türkiye'deki erken okul terki faktörleri de ele alınarak derinlemesine bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucu erken okul terkini azaltmaya yönelik girişimlerin Türkiye'de uygulanabilmesi ve Türkiye'ye uyarlanabilmesine yönelik adımlar ODAP çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bu kapsamda tüm bu müdahale, tedbir ve telafi faaliyetlerinin uygulanacağı ve sonuçlarının değerlendirilerek gelecekte ülke genelinde bir uygulama haline gelebilmesi için test edileceği bir pilot uygulama dönemi öngörülmüştür. Pilot uygulama döneminde, uygulamada yer alacak 14 ilden 50 okulun faaliyetlerinde eşgüdüm sağlanabilmesi ve belirlenen tüm faaliyet ve tedbirlerin sıralı ve eksiksiz uygulanabilmesi için bir entegre model oluşturulmuştur.

Oluşturulan entegre model ve bu modelin uygulanmasına ilişkin düzenlenecek eğitimler ile tüm okulların ve okullarda modeli uygulayacak öğretmen ve idari personelin pilot uygulama dönemine hazır olarak girmesi hedeflenmiş ve bu entegre uygulamanın her aşamasında kullanabilecekleri bir yol haritası olması planlanmıştır. Bu amaçla hem eğitimlerde hem de uygulamada kullanılmak üzere ODAP Entegre Modeli Uygulama Kılavuzu hazırlanmıştır.

Kılavuzun Amacı

Bu kılavuz, "Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Teknik Destek Projesi" (ODAP) kapsamında proje faaliyetlerinin başarıyla uygulanması için gerekli olan tüm bilgilerin ve kaynakların pilot okullara sağlanması için geliştirilmiştir.

ODAP Entegre Modeli Uygulama Kılavuzu, pilot uygulama kapsamında ve süresi içerisinde gerçekleştirilecek tüm faaliyetleri, bu faaliyetlerin detaylarını, uygulama şekillerini, faaliyetlere ilişkin hazırlanan diğer uygulama kılavuzlarına atıfları içermektedir. Tüm bunların yanında faaliyetlerin uygulanmasını kolaylaştırmak ve izleyebilmek amacıyla oluşturulan Erken Uyarı Sistemi'nin (EUS) kullanımına ilişkin de bilgi içermekte ve EUS kılavuzuna atıfta bulunmaktadır.

Kapsam

ODAP, aşağıdaki tabloda ayrıntıları verilen farklı genel müdürlüklere bağlı 14 ildeki 50 okulu kapsayan bir **pilot proje**dir.

Tablo 1. Projenin Pilot Okulları

	İL	ORTAÖĞRETİM	MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	DİN ÖĞRETİMİ	TOPLAM
1	Afyonkarahisar	2	1		3
2	Ağrı	2	1	1	4
3	Ankara	4	1	1	6
4	Bingöl	2	1		3
5	Çankırı	1			1
6	Hakkâri	3	1	1	5
7	Hatay	1	1	1	3
8	İstanbul	4	1	1	6
9	Nevşehir	1	1	1	3
10	Sakarya	1	1		2
11	Şanlıurfa	5	1		6
12	Şırnak	2		1	3
13	Tekirdağ	1	1		2
14	Trabzon	2	1		3
TOPLAM		**31**	**12**	**7**	**50**

Bu proje Türkiye'de ortaöğretimde devam ve okullaşma oranlarının arttırılması için **entegre bir önleme, müdahale ve telafi modeli** sunması açısından önem arz etmektedir. Bu model, okul devamsızlığına/erken okul terkine bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşan beş ana bileşenden ve ek müdahalelerden oluşmaktadır. Zira, devamsızlık/erken okul terki birçok etmenden etkilenen karmaşık bir süreçtir ve tedbirlerin birbirini tamamlar nitelikte olması gerekmektedir.

ODAP kapsamındaki uygulama kılavuzunun ana hatlarını çizmeden önce Türkiye bağlamındaki eğitim politikası ve mevzuatın bazı yönlerine dikkat çekmek önem arz etmektedir. Kavram olarak erken okul terki aslında Millî Eğitim Bakanlığının ilgili mevzuatında yer almamaktır çünkü öğrenciler belirli bir süre boyunca okula gitmeseler dahi eğitim sisteminde kayıtlı görünmeye devam etmektedirler. 2012 yılında zorunlu eğitimin ortaöğretimin sonuna kadar uzatılması, bir yandan ortaöğretim kademesinde

okullaşma oranlarının arttırılmasına büyük katkı sağlarken diğer yandan bu kademedeki devamsızlık sorununu daha görünür kılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının 2019 yılı İdari Faaliyet Raporu'nda belirtildiği üzere, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı olan okullarda 20 gün ve daha fazla devamsızlık yapan öğrenci oranı %30, Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne ve Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda ise bu oran %35 düzeyinde seyretmiştir.
Türkiye erken okul terki sorununu çözmek için hâlihazırda çok çeşitli politika tedbirlerine sahiptir. ODAP kapsamında, ilgili mevzuat ve politika belgeleri gözden geçirilmiştir. Ulusal erken okul terki / devamsızlık tedbirlerinin ve ilgili politikaların incelenmesi sonucunda ailenin yanı sıra mülki amirler, ilköğretim müfettişleri ve zabıta teşkilatı gibi birçok diğer aktörün harekete geçirildiği ve bu aktörlerden de çocuğu okula gönderme ve gerekli bildirimleri yapma sorumluluğu almaları beklendiği anlaşılmaktadır (ayrıntılı bilgi için ODAP projesinin Mevzuat İnceleme Raporu incelenebilir). Mücbir sebepler dışında okula gönderilmeyen çocukların sadece ailelerine yönelik değil [1], aynı zamanda yetkili kurumlarla iş birliği yapmaktan kaçındığı anlaşılan aktörlere yönelik de idari para cezası uygulanmaktadır[2]. Bu kapsamda düzenleme içeren yönetmelikler aşağıdaki gibidir:

- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliği

Kısacası, Millî Eğitim Bakanlığı eğitimin her aşamasında ve her alanında devamsızlığı düzenlemek ve azaltmak üzere adımlar atmıştır. MEB, öğrencilerin okula devamını sağlamak üzere öğrencilere ve ailelere destekte bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının desteklerinin bir kısmı yatılılık, bursluluk, sosyal yardımlar (şartlı eğitim yardımı, eğitim materyali yardımları, öğle yemeği yardımı gibi) ve okul pansiyonları olarak düzenlenmiştir. Tüm bu çabalara rağmen 2021 yılındaki son Millî Eğitim Şurası'nda erken okul terkinin farklı sebepler nedeniyle bir problem teşkil ettiği raporlanmış ve nedenlere ilişkin tedbirlerin geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir. Dolayısıyla, ODAP Türkiye'de okula devamı iyileştirme konusunda önemli bir çaba niteliğindedir.

[1] 5/1/1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Madde 55
[2] 5/1/1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Madde 57

1. Bölüm: Temel Tanımlar ve Kavramlar

Proje kapsamında sorunları, durumları, araçları ve faaliyetleri ele almak için belirli terminoloji kullandığından okuyucuların aşağıdaki temel tanım ve kavramlar tablosuna (Tablo 2) göz atmaları faydalı olacaktır.

Tablo 2. Kavramların Temel Tanımları

Devamsızlık[3]	Özürlü veya özürsüz şekilde okulda devamsızlık yapma durumu.
Erken Okul Terki	Kanunen belirlenen zorunlu eğitimi tamamlamadan örgün eğitime ara verme.
Erken Uyarı Sistemi	Bir öğrencinin örgün eğitimi erken terk etme eğilimini gösterebilecek tüm faktörlerin haritasını çıkaran ve alanlar, göstergeler ve düzey tanımlayıcılara göre düzenlenen bir risk göstergeleri sistemi. Aynı zamanda ODAP Okul Ekiplerinin erken okul terki riski altındaki öğrencilerin durumlarını tespit etme, izleme ve değerlendirmelerine yardımcı olmak için hazırlanan yazılım.
Ev Ziyaretleri	İlişkileri güçlendirmek ve akademik ilerlemeyi desteklemek amacıyla öğrencileri ve aileleri bireysel düzeyde dâhil edebilmek için öğrencilerin ailelerine yönelik gerçekleştirilecek ziyaretler.
Erken Uyarı Sistemi (EUS) Sorumlusu	Erken Uyarı Sisteminin (EUS) uygulanmasından sorumlu olan ODAP Okul Ekibi üyesi.
Hazır Bulunuşluk Düzeyi[4]	Öğrencilerin okul başarısı için gerekli olan becerileri, bilgileri ve davranışları edinim düzeyi.
Mentorluk	Okul terki riski altındaki öğrenciler ile olumlu rol model olacak öğretmenler arasındaki yapılandırılmış ilişki.
Müdahale	Öğrencilerin bireysel olarak en acil ihtiyaçlarına cevap vermek suretiyle erken okul terki riski düzeyini azaltmaya yönelik herhangi bir tedbir veya faaliyet.

[3] MEB. (2015a). Millî Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015.sp177.15imzasz.pdf02/06/2017

[4] ABD Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (t.y.). Okula hazırlık. https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/school-readiness#:~:text=It%20means%20children%20are%20ready,for%20later%20learning%20and%20life.

Okul Başarısı Değerlendirme Aracı (OBA)	Öğrencilerin duyuşsal alandaki hazır bulunuşluk düzeylerini değerlendirme aracı, orijinal adı SASAT olan ölçeğin Türkiye'ye uyarlanmış hali.
ODAP Okul Ekibi	Her pilot okulda ODAP'ın pilot çalışmalarının yürütülmesinden sorumlu olacak ekip.
Ölçme Araçları	Erken okul terki riski altındaki öğrencileri tespit etmek amacıyla öğrencilerin akademik ve duyuşsal durumlarını ölçme araçları.
Önleme	Potansiyel erken okul terki risklerini tespit etmeye yönelik faaliyetler ve bu faaliyetlerin uygulanması.
Sosyal Çevre Bilgi Formu	Öğrencilerin, sosyal çevre özellikleri açısından içinde bulundukları risk düzeyini değerlendirebilmek amacıyla hazırlanmış bilgi formu.
Sosyal Medya Tutum Ölçeği	Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla geliştirilmiş ölçek.
Telafi	Öğrencilere, normal eğitimleri sırasında edinemeyecekleri araçları bir öğretmenin rehberliğinde sağlayarak akademik performansın belirli alanlarında ek destek sağlayan herhangi bir tedbir veya faaliyet.
Telafi Dersleri	Okuduğunu Anlama, Matematik ve Fen Bilimleri alanlarında temel beceri seviyelerine ulaşmada akranlarına kıyasla geride kaldığı tespit edilen öğrencilere yönelik 96 saatlik (her bir ders 32 saattir) akademik programlar.
Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler	Öğrencilerin okula aidiyetini ve motivasyonunu güçlendirmek üzere görsel sanatlar, spor, müzik / drama / sahne sanatları ve STEM odaklı laboratuvar çalışmalarını içeren faaliyetler.

2. Bölüm: ODAP Entegre Modeli Uygulama Kılavuzuna Genel Bakış

ODAP kapsamında her bir tedbir, belirli bir önleme sürecini hedefleyerek kurgulanmıştır. Öte yandan erken okul terkine yol açan etmenler çeşitlilik gösterdiği için bunlara karşı alınacak tedbirler de farklılaşacaktır. ODAP, odaklandığı entegre önleme, müdahale ve telafi modeli Tablo 3'te belirtilen tamamlayıcı nitelikteki alt müdahaleleri içermektedir.

Tablo 3. ODAP Kapsamındaki Entegre Modeldeki Başlıca Müdahaleler

Önleme	Müdahale	Telafi
• EUS • Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeyleri (Fen Bilimleri, Matematik ve Okuduğunu Anlama), duyuşsal özellikleri (OBA) ve sosyal karakteristik özelliklerini sorgulayan Ölçme Araçları • Velilere Yönelik Bilgilendirme Toplantıları	• Telafi Dersleri • Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler • Mentorluk Hizmetleri • EUS • Ev Ziyaretleri	• Okulu terk eden öğrencilerin belirlenmesi ve bilgilendirme seminerlerinin düzenlenmesi

Erken okul terki riski taşıyan öğrenciler, ODAP kapsamındaki faaliyetlerin merkezinde yer almaktadır. Potansiyel risk faktörlerinin erken tespit edilmesi ve EUS yoluyla okullar, sadece risk altındaki öğrencileri tespit etmekle kalmayacak, aynı zamanda EUS göstergelerini ve yazılımını kullanarak erken okul terki risklerini ve risk düzeyini azaltmaya yönelik olarak öğrencilerin ilerlemelerini izlemek ve değerlendirmek yoluyla en uygun önleme, müdahale ve telafi tedbirlerine karar verebilecektir. Süreç içerisinde toplanan bilgiler, hem ODAP Okul Ekiplerinin Okul Eylem Planlarının izlenmesine yardımcı olacak hem de bu planların iyileştirilmesine yönelik bilgi ve fikir sunacaktır. Okul Eylem Planı, modelin okullarda uygulama adımlarını, tarihlerini ve sorumlularını da içeren bir yol haritası niteliğindedir. Şekil 1, okullarda devam ve okullaşma oranlarını arttırmaya yönelik ODAP Entegre Modeli'ni resmetmektedir:

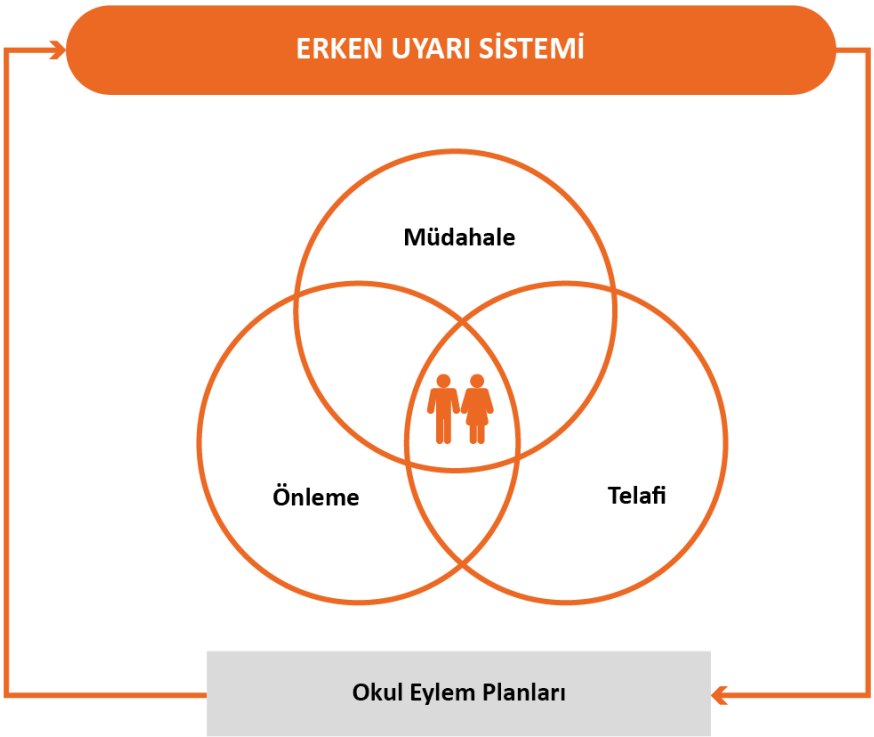

Şekil 1 *ODAP Entegre Modeli*

Şekil 1'de görüldüğü üzere ODAP entegre modeli, öğrencilerin okuldan erken ayrılmalarına neden olan risk faktörlerini belirlemek (erken uyarı sistemi) ve bu faktörlerin öğrencilerin okul aidiyeti üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için alınması gereken önleyici, müdahale edici ve telafi edici faaliyetlerin belirlenmesi (okul eylem planları), uygulanması ve izlenmesi temeline dayanmaktadır.

Önleme: Model, pilot okullardaki tüm 9. sınıf öğrencilerine ulaşarak risk altındaki öğrencileri olabildiğince erken tespit etmeyi amaçlayan önleme faaliyetlerini içermektedir. Önleme ile ilgili olarak proje, bir dizi risk göstergesini Erken Uyarı Sistemi (EUS) adı verilen sistemde izlemeyi hedeflemektedir. Bu göstergeler, ODAP Okul Ekiplerinin, ilgili destekleyici tedbirleri belirlemek için risk faktörlerini tespit etmelerine ve okula devam, davranış ve akademik performans olmak üzere üç temel alanda öğrenci performansını izlemelerine olanak tanımaktadır. EUS, ODAP Okul Ekiplerinin çalışmalarını kolaylaştırmak amacıyla ilgili öğrenci verilerini derleyen ve bu verilerin analizine yardımcı olan bir yazılım sunmaktadır. EUS yazılımı; veri analizi ve karar verme süreçlerine destek olmak amacıyla ODAP Okul Ekiplerinin öğrencileri en iyi şekilde nasıl destekleyeceklerine karar vermelerine yardımcı olabilecek raporlar oluşturmaktadır. Ek olarak, okul ikliminin iyileştirilmesi, öğrencilere bireysel olarak destek sağlanması ve belirlenen risk alanlarındaki öğrencilerin durumlarının izlenmesi önleme tedbirleri arasında yer almaktadır.

ODAP için özel olarak tasarlanmış bir dizi ölçme aracı, tanı ve önleme amacıyla kullanılacaktır. Bu ölçme araçlarından ilki; Matematik, Fen Bilimleri ve Okuduğunu Anlama olmak üzere üç temel alanı içeren hazır bulunuşluk testleridir. İkincisi; öğrencilerin duyuşsal alanda hazır bulunuşluklarını ölçmek amacıyla hazırlanmış Okul Başarı Anketi (OBA)'dır. Üçüncüsü; öğrencilerin sosyal çevre risklerini de içeren sosyal karakteristik özelliklerini ölçmek amacıyla uygulanacak Öğrenci Sosyal Çevre Bilgi Formu ve sosyal medya kullanım düzeylerine yönelik riskleri belirlemek amacıyla kullanılacak Sosyal Medya Tutum Ölçeğidir. Bu ölçme araçlarının uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi sonucunda, hangi faaliyetlerin hangi öğrencilere uygulanması gerektiğine dair çok önemli veriler elde edileceği öngörülmektedir.

Önleme müdahaleleri arasında ayrıca velilere yönelik bilgilendirme toplantıları yar almaktadır. Bu bilgilendirme toplantıları velilerin okula devamın önemine yönelik farkındalıklarını arttırmak ve bu konuda desteklerini almak amacını taşımaktadır.

Müdahale: Müdahale faaliyetleri risk altında olduğu tespit edilen öğrencilerle çalışmayı hedeflemektedir. Müdahale tedbirleri arasında şunlar bulunmaktadır:

a. Temel müfredat alanları olarak tespit edilen beş derste *Telafi Dersleri* (Matematik, Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) ve Okuduğunu Anlama).
b. Görsel sanatlar, beden eğitimi ve spor, müzik / drama / sahne sanatları ve STEM odaklı laboratuvar çalışmaları alanlarında *Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler*. Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler, öğrencilerin okula aidiyet duygusunu ve öğrenci- öğretmen iletişiminin etkililiğini arttırmak üzere kullanılacaktır.
c. Öğrencilerin okula aidiyet duygusunu, sosyal ve kişisel becerilerini ve akademik motivasyonlarını iyileştirmeyi amaçlayan Mentorluk Hizmetleri. Mentorluk, telafi dersleri ve yaratıcı eğitsel faaliyetler gibi diğer faaliyetler öğrencilerin akademik ve psikososyal refahlarını iyileştirmek üzere birbirini tamamlayıcı nitelikte olacaktır.
d. *EUS yazılımı* ve raporları ile öğrencilerin ilerlemesinin devamlı izlenmesi.
e. ODAP okul ekibi üyeleri tarafından, ailelerin dikkatini; zorunlu eğitimin tamamlanmasının önemi ve mevcut eğitim fırsatlarına çekmek üzere özellikle kız çocuklarının ailelerine ziyaretler düzenlenmesi.

Telafi: Telafi tedbirleri lisede örgün eğitim sisteminin dışına çıkmış öğrencilerin belirlenmesini ve bu öğrencilere ve ailelerine yönelik bilgilendirme seminerleri düzenlenmesini içermektedir. Seminerlerde toplamda 250 katılımcının olması beklenmektedir (5 ilden 50'şer katılımcı). Telafi faaliyetleri aynı zamanda Okuduğunu Anlama, Matematik ve Fen Bilimleri alanlarında verilecek dersleri kapsamaktadır. Bu dersler hem müdahale hem de telafi tedbirleri kapsamında kullanılacaktır.

Proje öncelikli olarak yalnızca pilot okullardaki 9. sınıfları hedef alarak yürütülmektedir. Pilot uygulama sonrası hazırlanacak rapor ve Ulusal Strateji Belgesinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından incelenmesi sonucunda proje çıktılarının yaygınlaştırılması ayrıca değerlendirilecektir.

3. Bölüm: ODAP Entegre Modeli'nin Kapsamı ve Amaçları

Bu bölümde, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'nün yararlanıcısı olduğu ve kendileri ile koordineli olarak Teknik Destek Ekibi (TDE) tarafından yürütülen *Ortaöğretimde Devam ve Okullaşma Oranlarının Artırılması Projesi (ODAP)* kapsamındaki çeşitli faaliyetler ile bu faaliyetlerin ayrıntıları açıklanmaktadır. ODAP, Türkiye'de ortaöğretim düzeyinde ilgili olduğu tespit edilen risk faktörlerini önleme, müdahale ve telafi etmeyi amaçlayan on üç temel bileşenden oluşmaktadır.

1. Hazır Bulunuşluk Ölçme Araçları

Proje kapsamında tüm pilot okullara *Fen Bilimleri, Matematik ve Okuduğunu Anlama* alanlarında her biri ilgili alandaki uzman ekiplerce hazırlanmış *tanı testleri* sunulmaktadır. Bu ölçme araçları akademik desteğe ihtiyaç duyan ve telafi derslerine katılacak öğrencileri tespit etmek için kullanılacaktır.

Okullara gönderilecek bir diğer ölçme aracı; Okul Başarısı Anketi (OBA)'dır. OBA ile öğrencilerin duyuşsal alandaki hazır bulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi hedeflenmektedir.

Öğrencilerin, yaşadıkları çevre açısından içinde bulundukları risk düzeyini değerlendirebilmek amacıyla hazırlanmış Sosyal Çevre Bilgi Formu ile öğrencilerin eğitim süreçlerine, öğretmenlerine, ailelerine ve arkadaşlarına karşı sosyal medya yoluyla geliştirdikleri tutumu ölçmek amacıyla uygulanacak Sosyal Medya Tutum Ölçeği sosyal karakteristik alana yönelik veri toplamak amacıyla kullanılacak ölçme araçlarıdır.

Ölçme araçlarının dijital nüshaları pilot okullara sağlanacaktır. Telafi programlarının etkisini değerlendirmek üzere telafi derslerden önce ve sonra ön ve son testler uygulanacaktır. *Ön testler ayrıca **hazır bulunuşluk düzeyi testleri** olarak da değerlendirilecektir.* Okullar testleri uygulayacak, bunları puanlayacak ve verileri Erken Uyarı Sistemi'ne girecektir. Diğer ölçme araçları ise öğretim yılı başlarken tüm 9.sınıf öğrencilerine uygulanacaktır. Öğrenciler bu formları hem çevrimiçi ortamda hem de basılı formlar hâlinde doldurabilecektir.

2. Telafi dersleri

Telafi dersleri; Okuduğunu Anlama, Matematik, Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) alanlarında temel beceri seviyeleri açısından akranlarının gerisinde kalan öğrencilere yönelik akademik programlar olarak tasarlanmıştır. Bu amaçla, 9. sınıflara yönelik telafi derslerinde kullanılmak üzere pilot okullara Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji), Matematik ve Okuduğunu Anlama için öğretmen kılavuzları (ders planları, öğretim ve öğrenme materyalleri içeren) hazırlanmıştır. Bu öğretmen kılavuzları pilot okullara ulaştırılacaktır.

3. Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler

Öğrencilerin okula aidiyet duygularını güçlendirmek ve motivasyonlarını arttırmak üzere; görsel sanatlar, beden eğitimi ve spor, müzik / drama / sahne sanatları ve STEM odaklı laboratuvar çalışmaları alanlarında faaliyetler düzenlenmesi planlanmıştır. Bu Proje, pilot okullara dört alanda kılavuzlar sunmaktadır:

1. Müzik, drama ve sahne sanatları;
2. Beden eğitimi ve spor;
3. Görsel sanatlar;
4. STEM odaklı laboratuvar çalışmaları.

Pilot okullar, risk altındaki öğrencilerini desteklemeye yönelik hedeflerine en iyi şekilde ulaştıracak yaratıcı eğitsel faaliyetleri uygulayacaktır. Seçilen faaliyetler Okul Eylem Planı'na girilecek ve oradan izleme-değerlendirme çalışmaları gerçekleştirilecektir.

4. Mentorluk Hizmetleri

Mentorluk hem motive eden hem de destekleyen bir stratejidir. Ancak bir danışmanlık veya öğretim biçimi değildir. Mentorluk, bir destek sistemi oluşturmak için mentor olarak öğretmenleri risk altındaki öğrencilerle bir araya getiren, bu projeye özel geliştirilmiş etkinlik temelli beceri geliştirme modelidir. Öğrencilerin akademik, sosyal ve duygu durumunu desteklemek amacıyla geliştirilen bu mentorluk modeli psikolojik danışmanların desteği ile öğretmenler tarafından uygulanacak bir hizmettir.

Bu proje kapsamında mentor öğretmenlere gerekli eğitimler ve kılavuzlar sağlanacaktır. Pilot okullara Beceri Edinimine Yönelik Okul Temelli Mentorluk Modeli Kılavuzu ve Örnek Etkinlikler Kılavuzu gönderilecektir. Mentorluk modeli, her okulun (ve her öğrencinin) kendine özgü ihtiyaçlarını ele almak üzere esnek bir çerçevede geliştirilmiş ve okul rehberlik faaliyetlerine entegre edilmek üzere tasarlanmıştır. Uygulama, pilot okul yöneticileri ve öğretmenleri tarafından gerçekleştirilecek ve okul rehber öğretmenleri tarafından desteklenecektir.

5. Erken Uyarı Sistemi (EUS)

Erken Uyarı Sistemi (EUS), pilot uygulama döneminde uygulanacak tüm faaliyetler ve bunlara ilişkin hedef kitlenin belirlenmesi, tedbirlerin atanması, uygulanması ve sonuçların izlenebilmesini sağlayan bir uygulamanın ve bu uygulamayı hayata geçirmek üzere hazırlanan bir bilgisayar yazılımının adıdır.

EUS dört farklı risk seviyesinin belirtildiği bir dizi risk göstergesini temel alarak hazırlanmıştır. Aynı zamanda ODAP Okul Ekiplerinin erken okul terki riski altındaki öğrencilerin durumlarını tespit etme, izleme ve değerlendirmelerine yardımcı olmak için geliştirilmiştir.

EUS bu proje için hayati önem arz etmektedir çünkü ODAP Okul Ekibinin, öğrencilerin eğitsel faaliyetlere katılımını izlemesine imkân sağlayan bir yönetim ve izleme aracıdır ve öğrencinin okulda kalma niyetini olumsuz etkileyebilen potansiyel problemleri öngörmeye yardımcı olur.

Proje kapsamında okullara Erken Uyarı Sistemi Yazılımı, Uygulama Kılavuzu, yazılımın kullanımı için EUS Yazılımı Kullanım Kılavuzu (her okulda raporların düzenlenmesini ve verilerin yönetimini kolaylaştırmak için) sağlanacaktır. Dijital nüshaları pilot okullardaki öğretmenlere de sunulacaktır.

6. Okul Eylem Planları

Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi (müdahale 3.1) değerlendirmeleri ve sonuçları doğrultusunda, her bir pilot okul için devamsızlığın, eğitim ve öğretimden erken ayrılmanın önlenmesine yönelik bir Eylem Planı, pilot okullarla birlikte hazırlanmıştır. Okul Eylem Planlarının hedefi, her okulun kendi eylem maddelerini ve entegre modelde bahsedilen tedbirlerin zamanlamasını dikkate alarak uygulamanın zamanında ve eksiksiz bir şekilde ilerlemesini sağlamaktır.

İllerde yapılan çalıştaylar sonucu ilk halleri belirlenen ve uzmanlar tarafından gözden geçirilerek ODAP Okul Ekipleri'nin son kontrolüne sunulan Okul Eylem Planlarının dijital nüshaları, projenin internet sitesinde yer alan özel alan vasıtası ile okul idarecilerine iletilecektir. Planlar, okullardaki idari personel ve eğitim personeli tarafından iki dönem boyunca uygulanacaktır. Okullar, planları uygulayacak, ilerlemeyi izleyecek ve EUS yazılımındaki bilgileri güncelleyerek sonuçları MEB ve Teknik Destek Ekibi'ne (TDE) iletecektir. Ayrıca, proje kapsamında çevrimiçi bir izleme ve değerlendirme aracı geliştirilmiştir. Bu platform, Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne, okul idarecilerine ve öğretmenlere eylem planlarının uygulamasını sistemli ve etkili bir şekilde takip etme imkânı sunacaktır. Pilot okullar bu platforma düzenli veri girişi yapacaktır.

7. Örgün Lise Eğitiminden Ayrılmış Çocukların Belirlenmesi ve Bilgilendirme Seminerlerinin Düzenlenmesi

Proje kapsamında *veli ve çocuklara yönelik beş adet bilgilendirme semineri* düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu seminerlerin amacı, velilerin ve çocukların (özellikle kız çocuklarının) dikkatini zorunlu eğitimin tamamlamanın önemine ve mevcut eğitim fırsatlarına çekmektir. Seçilecek illerde pilot okullar, il/ilçe düzeyindeki kamu kurumları ile koordinasyon sağlayarak lise kademesinde örgün eğitim sisteminin dışına çıkmış öğrencileri belirleyecektir. Bilgilendirme seminerleri, ilgili İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile iş birliği içinde düzenlenecek olup proje kapsamında çalışan uzmanlar tarafından yürütülecektir. Her bilgilendirme seminerine 50 kişi katılacaktır.

8. Ev Ziyaretleri

Her pilot okulda ODAP Okul Ekibi üyeleri tarafından erken okul terki riski altındaki öğrencilerin ailelerine yönelik olmak üzere ev ziyaretleri gerçekleştirilecektir. Ziyaretler, özellikle kız çocuklarının eğitim sisteminden ayrılma riskinin daha yüksek olduğu bölgelerdeki kız çocuklarına odaklanacaktır. Ev ziyaretleri pilot okullardaki okul idarecileri ve öğretmenler tarafından, bu proje kapsamında geliştirilen Ev Ziyaretleri Uygulama Kılavuzu'nda belirtilen hususlara uygun olarak gerçekleştirilecektir. Ev Ziyaretleri Uygulama Kılavuzunda ziyaretlere ilişkin planlama, katılımcı profilleri, ziyaret öncesi sırası ve sonrasında yapılacaklar detaylı olarak yer almaktadır. Her okul en az 30 ev ziyareti gerçekleştirecektir.

9. Velilere Yönelik Bilgilendirme Toplantıları

Her pilot ilde, *toplam 100 katılımcı* olmak üzere erken okul terki riski taşıyan öğrencilerin *velileri ile yarım günlük birer toplantı* gerçekleştirilecektir (Toplamda 14 toplantı gerçekleştirilmesi beklenmektedir). Bu toplantıların amacı proje hakkında veliler arasında farkındalık oluşturmak, düzenli bir şekilde okula ve genel olarak eğitime devam etmenin önemini vurgulamak ve ilgili başarı hikâyelerini paylaşmaktır.

Bilgilendirme toplantıları, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile iş birliği içinde, okullar tarafından ortak belirlenen bir kamu tesisinde düzenlenecek olup proje uzmanları tarafından yürütülecektir.

10. Bölgesel Farkındalık Arttırma Günleri

Aralarında politika yapıcıların, muhtarların ve kanaat önderlerinin, eğitim alanında çalışan sivil toplum kuruluşu (STK) temsilcilerinin, ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki medya temsilcilerinin ve MEB personelinin bulunduğu 100 kişinin katılımıyla *üç pilot ilde birer günlük farkındalık arttırma günleri* düzenlenecektir. Bu faaliyetin amacı, geliştirilen entegre modelin ve yerel/bölgesel düzeyde uygulanmasının önemi ve paydaşların modelin etkili ve sorunsuz uygulanmasına nasıl katkıda bulunabilecekleri konusunda farkındalığını artırmaktır. Farkındalık arttırma günleri konuya ilişkin paydaşlarla istişare ve diyalog için uygun ortam sağlayacaktır.

Etkinlik, MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve ilgili İl Millî Eğitim Müdürlüğünün koordinasyonunda planlanacak ve uygulanacaktır.

11. Üniversite, Kurum ve İşletme Ziyaretleri

Farkındalık arttırma faaliyeti kapsamında yereldeki üniversitelere, kurumlara ve işletmelere ziyaretlerin düzenlenmesi bulunmaktadır. Bu ziyaret faaliyetinin amacı, potansiyel eğitim ve kariyer fırsatlarına ilişkin öğrencileri bilgilendirmek ve motive etmektir.

Proje kapsamında, her pilot ilden öğrenciler, öğretmenler/okul idarecilerinden oluşan *35'er katılımcı ile Ankara, İstanbul, İzmir, Trabzon ve/veya Gaziantep illerine 14 ziyaret* gerçekleştirilecektir. Ayrıca, bu ziyaretlerden beklentilerini öğrenmek amacıyla öğrencilere yönelik bir anket uygulanacaktır. Organizasyon proje tarafından yürütülecektir. Öğrenciler için bilgilendirme oturumları düzenlenecek ve ziyaret programı, ziyaret hedeflerinin özeti ve ev sahibi kurumlar hakkında bilgi içeren bir ziyaret kiti öğrencilere sunulacaktır.

12. İl Okul Ziyaret Ekiplerinin (İOZE) Pilot Okul Ziyaretleri

Proje kapsamındaki faaliyetlerin uygulanmasının izlenmesi ve pilot okullara etkili uygulama süreçleri konusunda rehberlik edilmesi amacıyla bir dizi okul ziyareti gerçekleştirilecektir. Bu ziyaretlerin amacı, proje kapsamındaki faaliyetlerin uygulanmasının izlenmesi ve faaliyetlerin uygulanmasına ilişkin rehberlik sağlanmasıdır.

Her pilot il için İl Okul Ziyaret Ekipleri (İOZE) oluşturulacaktır. Bu ekipler, projenin atadığı 1 uzman, MEB merkez teşkilatından 2 kişi, pilot İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nden 2 kişi olmak üzere en az 5 kişiden oluşacaktır. Ziyaretler, her il için 2-3 gün olacak şekilde gerçekleştirilecektir.

13. Ara Koordinasyon Toplantıları

Pilot okullardan, MEB Genel Müdürlüklerinden ve il/ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerinden katılımcılarla yılda iki kez ara koordinasyon toplantıları düzenlenecektir. Bu toplantıların amacı, faaliyetlerin uygulanmasına ilişkin olarak pilot okulların birbirleriyle bilgi ve deneyimlerini paylaşmasıdır. Bu toplantılar aracılığıyla aynı zamanda pilot okullarda karşılaşılan zorluklar ve pilot okulların beklentileri hakkında bilgi edinilmesi amaçlanmaktadır.

Ara koordinasyon toplantılarında, pilot okulların temsilcileri her bir okul eylem planının gerçekleştirilmesi üzerine sunumlar yapacaktır.

Aşağıdaki Tablo 4'te on üç faaliyet ve gerçekleştirilecek eylemler ve bunların her biri için sorumlu aktörler belirtilmektedir. Projenin uygulaması boyunca tüm paydaşlar, MEB, TDE ve pilot okullar birbirleriyle yakın iş birliği içerisinde çalışacaktır.

Tablo 4. Proje Kapsamındaki Faaliyetler, Eylemler, Görevler ve Sorumluluklar

Uygulanan Faaliyetler	Sorumlu Aktör	
	MEB ve TDE	Pilot Okullar
1. Hazır Bulunuşluk Ölçme Araçları		
• Fen Bilimleri (Fizik, Kimya ve Biyoloji), Matematik, Okuduğunu Anlama, duyuşsal ve sosyal alan hazır bulunuşlukları için ölçme araçlarının hazırlanması	✓	
• Ölçme araçlarının nüshalarının çoğaltılması	✓	
• Ölçme araçlarının uygulanması		✓
• Ölçme araçlarının puanlanması- Biyoloji, Fizik, Matematik, Kimya, Okuduğunu Anlama		✓
• Ölçme araçlarının puanlanması- Okul Başarı Anketi	✓	
• Ölçme araçlarının puanlanması-Sosyal Çevre Bilgi Formu	✓	
• Ölçme araçlarının puanlanması-Sosyal Medya Tutum Ölçeği	✓	

Uygulanan Faaliyetler	Sorumlu Aktör	
	MEB ve TDE	Pilot Okullar
2. Telafi Dersleri		
• Biyoloji, Fizik, Matematik, Kimya, Okuduğunu Anlama için kılavuzların hazırlanması	✓	
• Öğrenciler için kırtasiye malzemeleri sağlanması	✓	
• Öğretmenler ve öğrenciler için yemek sağlanması	✓	
• Öğretmenler ve öğrenciler için ulaşım sağlanması	✓	
• Telafi Derslerinin gerçekleştirilmesi		✓
3. Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler		
• Sahne sanatları/drama/müzik, beden eğitimi ve spor, görsel sanatlar ve STEM odaklı laboratuvar çalışmaları için kılavuzların hazırlanması	✓	
• Uygulama için gerekli olan okul ekipmanının temin edilmesi	✓	
• Her bir faaliyet için gerekli malzemeler ve araç-gereçler sağlanması	✓	
• Her okulda üç günlük örnek uygulama etkinlikleri yapılması	✓	
• Yaratıcı Eğitsel Faaliyetlerin gerçekleştirilmesi		✓
4. Mentorluk Hizmetleri		
• Okul Temelli Mentorluk Modeli Kılavuzu hazırlanması	✓	
• Mentorluk hizmetlerinde kullanılacak Örnek Etkinlikler Kılavuzu hazırlanması	✓	
• Mentorluk Uygulamalarının gerçekleştirilmesi		✓

Uygulanan Faaliyetler	Sorumlu Aktör	
	MEB ve TDE	Pilot Okullar
5. Erken Uyarı Sistemi		
• EUS için kılavuz hazırlanması	✓	
• EUS yazılımının hazırlanması	✓	
• Uygulamanın gerçekleştirilmesi		✓
• EUS yazılımına veri girilmesi		✓
6. Okul Eylem Planları		
• Okul Eylem Planlarının hazırlanması (pilot okullarla istişare hâlinde)	✓	✓
• Çevrimiçi izleme ve değerlendirme aracının hazırlanması	✓	
• Okul Eylem Planları ile ilgili verilerin çevrimiçi izleme ve değerlendirme aracına girilmesi		✓
• Okul Eylem Planlarının uygulanması		✓
7. Lisede Örgün Eğitimi Terk Eden Çocuklara Yönelik Bilgilendirme Seminerleri (5 pilot ilde)		
• Öğrencilerin belirlenmesi	✓	✓
• Okul ve il düzeyinde bilgilendirme seminerlerinin düzenlenmesi	✓	
8. Ev Ziyaretleri		
• Ev ziyaretleri için kılavuz hazırlanması	✓	
• Planlama ve uygulama yapılması	✓	✓

Uygulanan Faaliyetler	Sorumlu Aktör	
	MEB ve TDE	Pilot Okullar
9. Velilere Yönelik Bilgilendirme Toplantıları		
• Planlama ve uygulama yapılması	✓	✓
10. Bölgesel Farkındalık Arttırma Günleri (3 pilot ilde)		
• Planlama ve uygulama yapılması	✓	✓
11. Üniversite, Kurum ve İşletme Ziyaretleri		
• Planlama ve uygulama yapılması	✓	✓
12. Okul Ziyareti		
• İOZE tarafından okul ziyaretleri gerçekleştirilmesi	✓	✓
13. Ara Koordinasyon Toplantıları		
• Planlama ve uygulama yapılması	✓	

4. Bölüm: Projenin Uygulanmasına Yönelik Yol Haritası

Bu bölümde ODAP'ın okullarda uygulanmasına yönelik adımları gösteren bir yol haritası sağlanmaktadır. Aşağıdaki şekil 2'de görüldüğü gibi bir yol haritasının takip edilmesi gerekmektedir. Yol haritasının amacı, okullara proje faaliyetlerinin nasıl anlaşılacağı ve uygulanacağı konusunda pratik yönergeler sağlamaktır. Bu anlamda, bu bölüm, pilot okulların eğitim- öğretim yılı boyunca uygulaması gereken asgari faaliyetleri sırayla sunmaktadır.

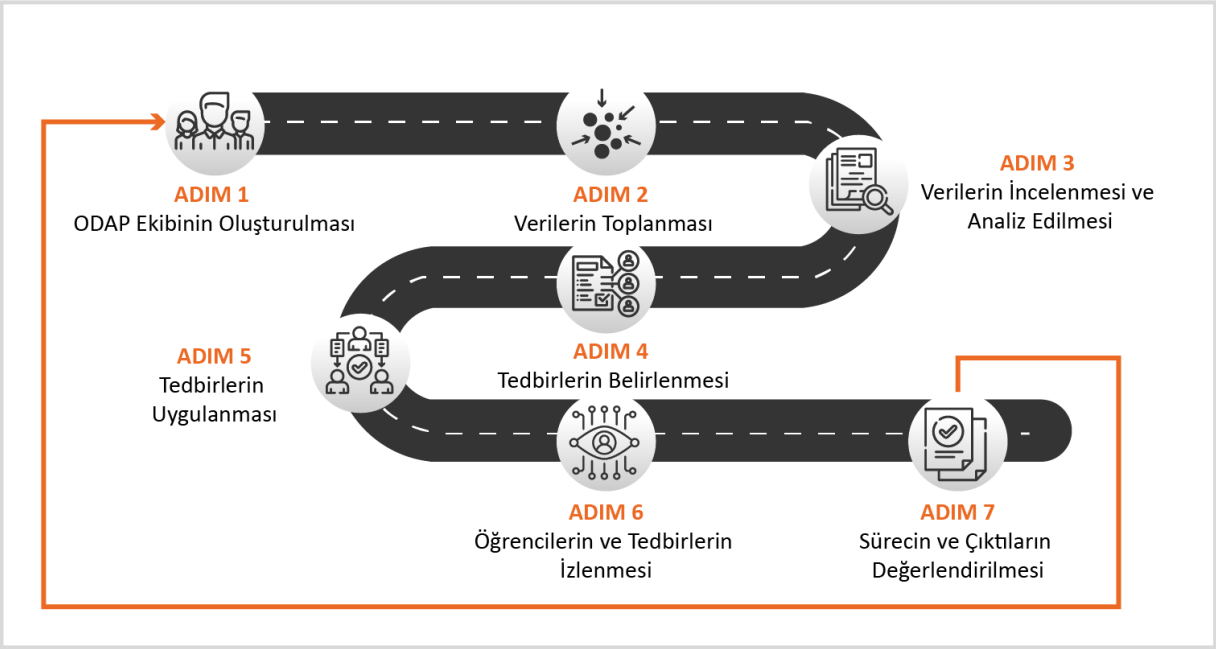

Şekil 2. *ODAP'ın Uygulanmasına Yönelik Yol Haritası*

Aşağıda, yol haritasının uygulama süreci adım adım açıklanmaktadır. Bu, projenin pilot okullarda uygulama sürecine dair bir açıklamadır. Etkinliklerin zaman planlaması okul eylem planlarında her okul tarafından, verilen tarih aralıklarına göre belirlenmiştir.

1. ADIM: ODAP Okul Ekibinin Oluşturulması

İlk adım ODAP Okul Ekibinin oluşturulmasıdır. Proje faaliyetlerinin okul düzeyinde planlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi sırasında liderlik ve rehberlik etmek üzere ODAP Okul Ekibinin kurulması gerekmektedir. Bu ekip aynı zamanda EUS yazılımından da sorumludur ve bu ekibin üyelerinin yazılıma ve yazılımın sağladığı bilgilere erişimi olacaktır. Bu nedenle tüm nihai kararlar bu ekip tarafından verilecektir.

Ayrıntılar için Erken Uyarı Sistemi Uygulama Kılavuzu'na bakınız.

ODAP Okul Ekibinin aşağıdaki işlemleri yerine getirmesi beklenmektedir:

1. EUS için girdi verilerinin hazırlanması
2. EUS sonuçlarına göre pilot uygulama faaliyetlerine katılım gösterecek öğrencilerin belirlenmesi (telafi dersleri için 30 öğrenci (her bir telafi dersi için 10 öğrenci), bireysel mentorluk için en az 30, grup mentorluk için en az 70 kişi, sanatsal etkinlikler için tüm 9. sınıflar, ev ziyaretleri için 30 öğrenci). (Her durumda bir sınıf mevcudu 25'i geçmemelidir)
3. Hangi öğrencilerin hangi tedbirlere dâhil edileceğine karar verilmesi
4. Tedbirlerin uygulanmasının izlenmesi
5. Pilot uygulamanın ilerlemesini incelemek için aylık toplantıların düzenlenmesi ve Okul Eylem Planları için gerekli olduğunda strateji önerisinde bulunulması
6. Ortaya çıkan iyi uygulamaların okul genelinde yaygınlaştırılması
7. Okul Eylem Planı'nın uygulanmasının ve uygulanan tedbirlerin sonuçlarının değerlendirilmesi
8. Sonuçların okul personelinin yanı sıra ildeki ve projedeki diğer okullarla paylaşılması

ODAP Okul Ekibinin temel görevi, planlama ve uygulama süreçlerinde projenin amacı, hedefleri ve tasarımı gibi konularda liderlik ve rehberlik etmektir. Bu nedenle ODAP Okul Ekibi üyeleri, projenin tüm bileşenlerini (Mentorluk, Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler, Telafi Dersleri ve Ev Ziyaretleri) temsil edecek ve proje faaliyetleri ile ilgili alınan kararlarda okulun tüm paydaşlarının sesi olacak kişiler arasından seçilmelidir. Bu kişiler ayrıca, ODAP Entegre Modelinin uygulama süreçlerini takip edecek ve bu süreçlerde rehberlik edebilecek özelliklere sahip olmalıdır. Erken Uyarı Sistemi Uygulama Kılavuzu'nun içinde bu ekibin üyelerinin her biri için bir dizi ayrıntılı özellik yer almaktadır. Verilen özelliklere ek olarak, ekip üyelerinin seçiminde gönüllülüğün bir kriter olarak ele alınması tavsiye edilmektedir.

ODAP Okul Ekibi üyeleri arasından ekip lideri (okul müdürü veya okul müdür yardımcısı) ve entegre modelin her bir bileşeninin temsilcisi belirlenmelidir. ODAP Okul Ekibi Liderinin tüm proje uygulamasını değerlendirme, faaliyet temsilcilerinin de faaliyetleri izleme ve raporlama sorumluluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla, okulun imkân ve özellikleri de gözetilerek ODAP Okul Ekibinin yaklaşık 6 kişi olması beklenmektedir.

Tablo 5. Önerilen ODAP Okul Ekibi Üyeleri ve Görevleri

ODAP Okul Ekibi Üyeleri	Görevleri
ODAP Okul Ekibi Lideri: Okul Müdürleri veya bu iş için belirlenmiş okul müdür yardımcısı	• Ekip toplantılarının hazırlanması ve yönetilmesi • Tüm proje faaliyetlerin okul eylem planları ile uyum içerisinde ve bunlarla uygunluk çerçevesinde yürütülmesinin sağlanması • Tüm proje faaliyetlerinin denetlenmesi, uygulamaya rehberlik edilmesi ve uygulamanın yönetilmesi • Araç, kılavuz vb. tüm gerekli düzenlemelerin zamanında mevcut olduğundan emin olunması • Okul Eylem Planlarına göre proje personelinin görev ve sorumluluklarının tayininin kolaylaştırılması • İl ve ilçe MEM'ler ile gerekli iletişimin sağlanması • Gerekli tüm raporların hazırlanması • Ev ziyaretlerinin hazırlanması ve uygulanması
Okul Psikolojik Danışmanı / Rehber Öğretmen (Hassas Bilgi Yöneticisi) (Birden fazla okul psikolojik danışmanı varsa toplulukta görev yapması için biri seçilmelidir. Ancak tüm okul psikolojik danışmanlarının proje faaliyetlerine katkıda bulunması beklenmektedir.) (Hassas Bilgi Yöneticisi pozisyon olarak korunmuş olmakla beraber Pilot uygulama kapsamında hassas bilgi işlenmeyecektir)	• ODAP Okul Ekibi tarafından projeye katılmaları için seçilecek öğrencilerin seçiminin kolaylaştırılması • Ölçme araçlarının uygulanmasının kolaylaştırılması • OBA'nın uygulanması • Sosyal Çevre Bilgi Formunun uygulanması • Sosyal Medya Tutum Ölçeğinin uygulanması • Tüm sınav puanlarının ve öğrencilerden alınan diğer verilerin gizliliğinin korunması • Öğrencilerin ihtiyaçlarına göre proje tedbirleriyle / faaliyetleriyle eşleştirilmesi sürecinin kolaylaştırılması • Mentorluk faaliyetleri temsilcileriyle mentorluk faaliyetlerinin koordinasyonu • Mentorluk ekip üyelerine danışmanlık sağlanması • Ev ziyaretlerine hazırlık yapılması ve uygulanması

ODAP Okul Ekibi Üyeleri	Görevleri
EUS Ekibi Temsilcisi (EUS ekibinin ayrıntıları için EUS kılavuzuna bakınız.)	• Diğer ODAP Okul Ekibi üyelerine EUS'nin sonuçlarının iletilmesi • Öğrenci seçiminin kolaylaştırılması ve proje tedbirlerinin / faaliyetlerinin önerilmesi
Mentorluk Ekibinin Temsilcisi (Mentorluk ekibinin ayrıntıları için mentorluk kılavuzuna bakınız.)	• Mentorluk ekibi üyelerinin ihtiyaçlarının ve problemlerinin ODAP Okul Ekibine iletilmesi
Telafi Dersleri Ekibi Temsilcisi (Telafi derslerini veren öğretmenler bu ekibin üyesidir.)	• Telafi dersleri ekip üyelerinin ihtiyaçlarının ve problemlerinin ODAP Okul Ekibine iletilmesi
Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler Ekibi Temsilcisi (Yaratıcı Eğitsel Faaliyetlerden sorumlu öğretmenler bu ekibin üyesidir.)	• Yaratıcı eğitsel faaliyetler ekip üyelerinin ihtiyaçlarının ve problemlerinin ODAP Okul Ekibine iletilmesi

ODAP Okul Ekibi Tarafından İlk Aşamada Yapılacak Çalışmalar

- **Okul çapında bilgilendirme toplantısı:** Okuldaki tüm eğitim personeli; okul müdür yardımcısı, psikolojik danışman / rehber öğretmen ve "Okullarda ODAP Entegre Modeli'nin Uygulanması" eğitimine katılım gösteren öğretmenlerden en az biri tarafından proje ve proje faaliyetlerinin ayrıntıları hakkında (ODAP Okul Ekibi Üyelerinin özellikleri / nitelikleri dâhil) bilgilendirilecektir. Bunu yapabilmek için okul müdürü bu bilgilendirme toplantısı için gerekli organizasyonu ve görevlendirmeleri yapması beklenmektedir. Bu toplantıyı gerçekleştirme yöntemi ve zamanlaması okul müdürü tarafından belirlenecektir. Söz konusu toplantı, hafta içi veya hafta sonu gerçekleştirilebilir. Koşullara bağlı olarak çevrimiçi olarak da gerçekleştirilebilir.

  Proje faaliyetleri ve ODAP Okul Ekibi için gönüllü öğretmenlerin görevlendirilmesi: Yukarıda bahsedilen toplantının sonunda okul müdürü bir son tarih belirleyerek proje faaliyetlerinden EUS, telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler, mentorluk hizmetleri ve ev ziyaretlerinde aktif görev almak üzere gönüllü olmak isteyen personelin, belirlenen son tarihe kadar ilgili okul müdür yardımcısı ile iletişime geçmesini isteyecektir. Her etkinlik için bu öğretmenler arasından birer kişi koordinatör olarak atanacaktır. Bu koordinatörler ODAP Okul Ekibinin bir üyesi olarak görev alacaktır.

ODAP Okul Ekibi içerisinde yürütülecek faaliyetleri üstlenen öğretmenlerin (EUS, mentorluk hizmetleri, telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler) kendi aralarında eşgüdümü sağlamak üzere ekip olarak çalışması önemlidir. Dolayısıyla, ODAP'a dâhil olan her öğretmenin ve psikolojik danışmanın okul yönetiminin koordinesinde ODAP Okul Ekibiyle iletişim hâlinde olması beklenmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere her bir faaliyet alanından bir temsilci ODAP Okul Ekibinin bir üyesi olarak yer alarak bu iletişimin sağlıklı bir şekilde işlemesini sağlamalıdır. EUS, ODAP'ın en önemli bileşenlerindendir. Bu nedenle ODAP Okul Ekibine paralel olarak oluşturulacak olan EUS Okul Ekibi için gönüllü olan personelin nitelikleri EUS Uygulama Kılavuzu'nda belirtilen özelliklere göre okul müdürü veya okul müdür yardımcısı tarafından değerlendirilmelidir. Mentorluk hizmetlerine dâhil edilecek öğretmenlerin seçimi için de Okul Temelli Mentorluk Modeli Kılavuzu'nun incelenmesinde fayda vardır. Telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler, mentorluk hizmetleri ve ev ziyaretleri için gönüllü olan personel de söz konusu görevleri etkili ve başarılı şekilde gerçekleştirmek için gerekli olan yetkinlikler dikkate alınarak okul müdürü ve okul müdür yardımcısı tarafından değerlendirilerek oluşturulmalıdır.

- Tüm ODAP Okul Ekibi üyeleri, EUS Uygulama Kılavuzu'nda verilen "Gizlilik Sözleşmesi"ni imzalayacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

ODAP Okul Ekibinin üyesi olmak veya telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler, mentorluk hizmetleri ve ev ziyaretlerinin parçası olmak için beklenenden daha az sayıda gönüllü olması hâlinde okul idarecileri neden katılım konusunda isteksiz olduklarını anlamak ve isteksizliğe yönelik çözüm bulmak için en iyi adaylara bireysel olarak yaklaşmayı düşünebilir.	Okulda hiç psikolojik danışman /rehber öğretmen yoksa, okul idarecileri il Millî Eğitim Müdürlüklerinden Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden okullarına geçici olarak psikoloji danışman / rehber öğretmen görevlendirilmesini talep edebilir. Alternatif olarak, en yakın Rehberlik ve Araştırma Merkezi'nden (RAM) ODAP Ekibinin bir parçası olması istenebilir.	İhtiyaç olan sayıdan daha fazla gönüllü öğretmen olması hâlinde okul müdürü tüm eğitim personeline isimleri duyururken seçilen üyelerin neden en uygun adaylar olduğunu açıklayacaktır.

2. ADIM: Verilerin Toplanması

ODAP'ın uygulanmasındaki ikinci aşama, okulu erken bırakma riski yüksek olan 9. sınıf öğrencilerini tespit etmek için öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine ilişkin referans alınacak veriler oluşturmaktır. Okulda 9. sınıfta devam eden tüm öğrenciler için veri toplanacaktır. Pilot uygulama süresince ve veriler toplanıp EUS yazılımına girildikten sonra, ODAP Okul Ekibi ilgili alanlar için belirlenen sayılarda öğrencilerin tespitine odaklanacaktır.

Ölçme araçlarını incelemek için kılavuzun 3. bölümüne bakınız.

Proje için referans verileri, öğrencilerin ölçme araçlarından aldıkları sonuçların yanı sıra ilgili tüm bilgiler sisteme yüklendikten sonra yazılım aracılığı ile oluşturulacak olan EUS risk analizi sonuçlarından oluşmaktadır.

Ayrıntılar, Erken Uyarı Sistemi Uygulama Kılavuzu'nda sunulmaktadır.

Proje kapsamında daha önce de tanımlandığı gibi öğrencilerin; akademik hazır bulunuşluğu, duyuşsal durumları ile sosyal çevre risklerini de içeren sosyal karakteristik özelliklerini belirlemeye yönelik ölçme araçları uygulanacaktır. Aşağıda bu kapsamda yürütülecek çalışmalar özetlenmiştir.

<u>Hazır Bulunuşluk Ölçme Araçlarının Uygulanışı</u>

Yapılacak Çalışmalar

- Testlere katılacak öğrenciler, hazır bulunuşluk testlerinin (Matematik, Fen Bilimleri, Okuduğunu Anlama) amacı konusunda ayrıntılı olarak bilgilendirilecektir. Öğrencilerin yüz yüze, velilerin ise bir yazıyla bilgilendirilmesi önerilmektedir. Öğrenciler ve velilere özellikle testlerin önemi ve sonraki adımlar hakkında bilgi verilmelidir. Öğrencilere ve ailelere, söz konusu testlerin, öğretmenlerin öğrencilerin gerçek eğitim ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş daha iyi öğrenme deneyimleri planlamasına yardımcı olacak tanılama araçları olduğunu açıklanmalı ve bu ölçme araçlarının sonucunun, öğrencilerin notları veya akademik gelişimleri üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı belirtilmelidir.
- Her testin tarihi ve saati, testten en az üç çalışma günü önce öğrencilere ve velilere duyurulmalıdır. Bir günde ikiden fazla test uygulanmamasına özen gösterilmelidir.
- Okul yöneticileri araçların uygulanması için uygun koşulların sağlanmasını temin etmelidir (fiziki alan, gün içinde uygun saat ve öğrencilerin teste katılacağı koşullar).
- Testlerin sonuçları tüm okula duyurulmamalıdır. Puanların, ilgili okul müdür yardımcısından öğrenilebileceği bilgisi öğrenciler ve velilerle paylaşılmalıdır.
- Testler, ilgili branş öğretmenleri tarafından puanlanmalı ve öğretmenler tarafından EUS yazılımına girilmelidir. Ayrıntılar EUS Kılavuzunda sunulmaktadır.

Duyuşsal Alan için OBA'nın Uygulanışı

Yapılacak Çalışmalar

- OBA, öğrencilere bireysel olarak veya grup hâlinde uygulanmak üzere geliştirilmiş bir ankettir. Bununla birlikte her öğrenci anketi bağımsız ve bireysel olarak doldurmalıdır.
- OBA, öğrencilerin güvendiği ve OBA ve uygulama protokolü hakkında bilgi sahibi bir öğretmen/okul danışmanı tarafından sessiz ve sakin bir ortamda (örneğin, sınıf) uygulanmalıdır.
- OBA anketleri dağıtıldıktan sonra, öğrencilere verdikleri cevapların gizli tutulacağı, diğer öğretmenler, veliler, sınıf arkadaşları veya herhangi başka biri ile paylaşılmayacağı bilgisi verilmelidir.
- Test bireysel tanılama için kullanılacaksa öğrencilerin kimlik bilgileri alınmalıdır.

Ayrıntılı bilgi için OBA Uygulama Kılavuzunu incelemeniz önerilmektedir.

- OBA'nın, sınıf ve okul düzeyinde bilgi toplamak için kullanılmasında fayda vardır. Her öğrencinin puanını kendi referans grubunda değerlendirmek faydalı olabilir.
- Sınıf ve okul düzeyinde profilleme çalışması yapılacaksa OBA olabildiğince fazla sayıda öğrenciye uygulanmalıdır.
- Öğrencilere, ihtiyaç duydukları kadar süre verilmelidir ancak anketi tamamlamanın genellikle yaklaşık 15 dakika sürdüğü de öğrencilere hatırlatılmalıdır.
- OBA'nın amaçları ve sonuçların nasıl kullanılacağı da öğrencilere açıklanmalıdır. Öğrencilerin her türlü sorusu önceden cevaplanmalıdır.
- Sorulara nasıl cevap verileceğine dair yönergeler verildikten sonra öğrenciler anketleri doldurmaya başlayabilir.
- OBA, okul psikolojik danışmanı tarafından puanlanacak ve sonuçlar EUS'ye girilmelidir.

Sosyal Karakteristik Alan için Ölçme Araçlarının Uygulanışı

Yapılacak Çalışmalar

Bu başlık altında öğrencilere uygulanacak iki ayrı ölçme aracı bulunmaktadır. Bunlardan birisi "Sosyal Çevre Bilgi Formu" diğeri ise "Sosyal Medya Tutum Ölçeğidir". Bu araçların uygulama sonuçları, öğrencilerin sosyal karakteristik özellikleri ve sosyal çevre riskleriyle ilgili veri sağlayacaktır. Uygulama adımları aşağıda detaylandırılmıştır.

Sosyal Çevre Bilgi Formu

- Öğrencilere bireysel olarak uygulanması gereken bir bilgi formudur.
- Sosyal Çevre Bilgi Formunda; öğrencinin demografik bilgileri ve sağlık durumu, anne babaya ait bilgiler, veliye ait bilgiler, öğrencinin yaşadığı evin fiziki koşulları ile okul yaşamına ait bilgilerin yer aldığı toplam 5 bölüm bulunmaktadır.
- Formun öğrenciye uygulanma süresi yaklaşık 15 dakikadır.
- Sosyal Çevre Bilgi Formu, okulun psikolojik danışmanı tarafından sessiz ve sakin bir ortamda (örneğin, sınıf, okul rehberlik servisi vb.) uygulanmalıdır.
- Form öğrenciye verildikten sonra, bu forma vereceği cevapların öğrenci dosyasında saklanacağı; veliler, sınıf arkadaşları veya okul dışından herhangi başka biri ile paylaşılmayacağı bilgisi verilmelidir.
- Öğrenciye ihtiyaç duyduğu kadar süre verilmelidir ancak formu tamamlamanın yaklaşık 15 dakika sürdüğü de hatırlatılmalıdır.
- Öğrencinin verdiği yanıtları içeren form, okul rehberlik servisinde rehber öğretmenin uygun göreceği bir klasörde saklanmalıdır.
- Öğrencinin EUS üzerinden hesaplanan risk puanı/risk alanları netleştikten sonra bu formun sonuçlarıyla ilgili genel bilgi, hassas bilgi yöneticisi sıfatıyla okulun rehber öğretmeninden sözlü olarak alınmalıdır.

Sosyal Medya Tutum Ölçeği

- Ölçek, öğrencilere bireysel olarak veya grup hâlinde uygulanabilir. Bununla birlikte her öğrenci ölçeği bağımsız ve bireysel olarak doldurmalıdır.
- Sosyal Medya Tutum Ölçeği, öğrencilerin güvendiği ve uygulama protokolü hakkında bilgi sahibi bir öğretmen/okul rehber öğretmeni tarafından sessiz ve sakin bir ortamda (örneğin, sınıf) uygulanmalıdır.
- Ölçek formları dağıtıldıktan sonra, öğrencilere verdikleri cevapların gizli tutulacağı, diğer öğretmenler, veliler, sınıf arkadaşları veya herhangi başka biri ile paylaşılmayacağı bilgisi verilmelidir.
- Öğrencilere, ilgili alana isim, soy isim ve sınıf bilgilerini yazmaları hatırlatılmalıdır.
- Öğrencilere, ihtiyaç duydukları kadar süre verilmelidir ancak anketi tamamlamanın genellikle 15 dakika sürdüğü de hatırlatılmalıdır.
- Sorulara nasıl cevap verileceğine dair yönergeler verildikten sonra öğrenciler anketleri doldurmaya başlayabilir.
- Sosyal Medya Tutum Ölçeği, okul psikolojik danışmanı tarafından puanlanmalı ve elde edilen risk puanı EUS'de bulunan Sosyal Medya Tutum Ölçeği Risk Puanı alanına girilmelidir.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?	
Ölçme araçlarının uygulandığı gün öğrenci okulda değilse en kısa sürede öğrencinin teste katılması sağlanmalıdır. Veli ile iletişime geçilmelidir. Öğrencinin teste katılması için gerekli koşullar öğrenciye sağlanmalıdır (örneğin, sınıfta öğrencilerin kalanı için ders işlerken test uygulanmamalıdır).	Bir öğrenci sürekli olarak testlere katılmaktan kaçınıyorsa, öğrenciyle iletişime geçerek testlerden kaçınmasının asıl nedeni öğrenilmeli ve ODAP Okul Ekibi ile öğrencinin sorununa çözüm bulmaya çalışılmalıdır.
Öğrencilerin doğru bilgi vermeme ihtimaline karşı ölçme araçlarının amaçları ve verdikleri yanıtların nasıl kullanılacağına dair bilgilerin verilmemesi ihmal edilmemelidir. Öğrenciye bu testlerin notlarını etkilemeyeceği ve aldıkları puanların başkalarıyla paylaşılmayacağı söylenmelidir.	Mevsimlik işçi çocuklarının yoğun olduğu okullarda ODAP Okul Ekibi konuya ilişkin ek önlemler almalıdır.

Verileri Birleştirmek için EUS'yi Kullanma

EUS göstergeleri, dünya genelinde erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesine yönelik araştırma ve uygulamalar analiz edilerek ve proje kapsamında yapılan 2 çalıştay sonrasında elde edilen verilerden seçilmiştir. EUS ile birlikte kullanılan yazılım, ODAP Okul Ekiplerinin verilere erişmesine yardımcı olurken mevcut tedbirleri izlemek ve değerlendirmek için ekiplere farklı raporlar hazırlama imkânı sunar.

Yapılacak Çalışmalar

- EUS sistemine giriş yapmaları için kullanıcı adı ve şifre verilmeden önce ODAP Ekip üyeleri gizlilik sözleşmesini imzalamalıdır.
- ODAP Okul Ekibinde yer alan okul müdürü veya yardımcısı, diğer ekip üyeleri ile istişarede bulunarak ölçme araçları vasıtasıyla elde edilen verilerin kim tarafından EUS yazılımına girileceğine karar verecektir. Benzer şekilde, farklı tedbirleri hangi ekip üyesinin takip edeceğine de karar verilmelidir.
- Veri girildikten sonra okul müdür yardımcısı çeşitli raporlar oluşturabilecektir:

- **Gruptaki her öğrenci için Bireysel Tanılama Raporu:** Bu bireysel raporlar, ODAP Okul Ekibine, erken okul terki riski en yüksek olan hedef öğrencileri tespit etmelerinde yardımcı olacaktır.
- **Okul Gözlem Raporu:** Her öğrenci için toplanan veriler, yazılım tarafından işlenir ve yazılım, tüm 9. sınıflar için en çok endişe duyulan alanları net biçimde ortaya koyan ve okulun tamamına yönelik bir rapor oluşturur. Eğitim-öğretim yılı ilerledikçe Okul Gözlem Raporu neyin kim için ve nasıl işe yaradığının takip edilmesinde ODAP Okul Ekibine yardımcı olacaktır. Söz konusu bilgi, ekibin, bilgileri yorumlamak suretiyle karar almasına olanak sağlayacaktır.

Tüm ayrıntılar EUS Kılavuzunda sunulmaktadır. Söz konusu kılavuz ODAP Okul Ekibi tarafından dikkatlice incelenmelidir.

- **Her öğrenci için Aylık İlerleme Raporları**: Bu raporlar, öğrencilerin proje faaliyetlerine katılımının yanı sıra tanımlanan risk faktörleri konusunda kaydettikleri ilerlemenin takibi amacıyla kullanılacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

EUS yazılımının işleyişi konusunda sorunlar varsa EUS Kılavuzuna başvurun. Sorunlar devam ederse, web sitesinde iletişim bilgileri bulunan sorumlu ile irtibata geçin. Eğer uygulamada bir sıkıntı varsa ODAP Okul Ekibine tekrar eğitim verilmelidir.	E-okuldaki adres bilgilerinin eksik olması ya da güncel olmaması durumunda aksaklıkları önlemek için mahalle muhtarlarıyla görüşülebilir. MEB, kaymakamlık, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile ortak platformlar oluşturma yoluna gidilebilir.	EUS sonucu ile öğretmen gözlemleri farklı olursa gerekli incelemeler yapılıp son karar ODAP ekibine bırakılmalıdır.

3. ADIM: Verinin İncelenmesi ve Analiz Edilmesi

EUS Kılavuzunda açıklandığı gibi, EUS yazılımı, ODAP Okul Ekibinin çalışmaları açısından önemli çeşitli rapor ve diğer formların oluşturulmasına olanak tanımaktadır. Böylece, ilk ODAP Okul Ekibi toplantısında, tüm 9. sınıflar hakkında birçok bilgi mevcut olacaktır. EUS ekip üyesi, bu raporları ve diğer önemli konuları ODAP Okul Ekibinin diğer üyeleriyle paylaşacaktır. Böylece, genel risk düzeyi 3 veya 4 olan öğrenciler belirlenecektir (risk düzeyleri EUS Kılavuzunda belirtilmektedir).

Veriyi daha yakından inceleme: Okulda öğrenciler açısından en büyük risk faktörlerinin neler olduğu da değerlendirilmelidir. Ayrıca, bu risk faktörlerinin öğrenciler üzerindeki etkisini en aza indirmek için okul düzeyinde, proje dışında yapılabilecek bir şeyler olup olmadığını da değerlendirmek gerekebilir. Öğrencilere faydalı olması açısından okulda bu proje ile ilişkilendirilebilecek başka projeler veya girişimlerin mevcut olup olmadığı gibi konuların değerlendirilmesi gerçekleştirilecek faaliyetlerden en yüksek faydayı sağlamak açısından önem taşımaktadır.

- Paylaşılan sorunlar, bilgi veya kararların üzerinden hızlıca geçmek için yapılan tüm ODAP Okul Ekibi toplantılarının tutanaklarını oluşturup düzgün şekilde saklamaya özen gösterilmelidir.
- Her dönem her ekip üyesinin bir toplantıda tutanak tutma sorumluluğunu üstlenmesi adına, toplantı tutanağı tutma görevinin, ODAP Okul Ekibinin tüm üyelerine dönüşümlü olarak verilmesi önerilmektedir.

Öğrencilerin sıralamasına karar verme: Öğrencileri sıralamak için EUS programı, girilen verilerin analizi ile kullandığı algoritma ile risk analizini ve sıralamayı otomatik olarak yapacaktır.

Akademik destek ihtiyacı en yüksek olan 30 öğrencinin nihai listesi, proje kapsamındaki pilot uygulamanın telafi dersleri için hedef grubunu oluşturacaktır. Aynı şekilde EUS'den alınan OBA ve Sosyal Medya Tutum Ölçeği verileri ile okulun rehber öğretmeninden alınan Sosyal Çevre Bilgi Formuna ait görüş doğrultusunda belirlenecek diğer öğrenciler, mentorluk, aile ziyaretleri ve yaratıcı eğitsel kursların hedef gurubu olacaktır.

Yaratıcı eğitsel faaliyetler için düzenlenecek 3 günlük etkinlikler için tüm 9. sınıflar hedef grup içindedir.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?	
Belirlenen 30 telafi eğitimi hedef öğrencisinden bazıları sadece bir veya iki alanda telafiye ihtiyaç duyuyor ise ne yapmalı?	Matematik, Fen Bilimleri (Fizik, Kimya, Biyoloji) ve Okuduğunu Anlama alanları için 10'ar öğrenci belirlenmeli. Bu sayı farklı ihtiyaç sahibi öğrencilerden EUS sonuçlarına göre belirlenebilir.
Birden fazla tedbire ihtiyaç duyan öğrenciler için ne yapılmalı?	Sadece telafi dersleri ve ev ziyaretleri için belirlenen proje sınırı 30 dur. Diğer alanlar için bu sınır olmayıp bireysel mentorluk için en az 30, grup mentorluk için en az 70 ve diğer okul içi faaliyetler için okulun imkanlarına göre belirleyerek Okul Eylem Planında belirttiği sayılar esastır.

4. ADIM: Tedbirlerin Belirlenmesi

EUS yazılımı, belirlenen risk puanı ve onu oluşturan risk faktörlerine göre uygun tedbirler konusunda önerilerde bulunmaktadır. Her öğrencinin, risk düzeyine uygun müdahale ile eşleştirilmesi amacıyla referans verileri ve öğrenci gelişim verilerine de başvurulabilir. Her öğrenci öngörülen önleme, müdahale ve telafi tedbirlerinin tamamı ile eşleştirilmeyecektir. Bunun yerine, öğrencinin risk düzeyinin en yüksek olduğu alana bağlı olarak öğrenciler uygun tedbirlerle eşleştirilecektir. Aşağıda yer alan Tablo 6, her alandaki ilgili risk faktörleri için geçerli olan tedbirlere dair örnekler sunmaktadır.

Tablo 6. Risk Faktörleri ve Önerilen Tedbirler

Alan	Risk Faktörü	Muhtemel Tedbirler
Akademik faktörler	Devam	Mentorluk, yaratıcı eğitsel faaliyetler, ev ziyaretleri
	Öğrenmeye hazır bulunuşluk	Telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler
	Ders başarısı	Telafi dersleri, yaratıcı eğitsel faaliyetler
Okul ile bağlantılı faktörler	Akran ilişkileri	Mentorluk, yaratıcı eğitsel faaliyetler, ev ziyaretleri
	Aidiyet duygusu	Mentorluk, yaratıcı eğitsel faaliyetler, ev ziyaretleri
Bölgesel faktörler	Sisteme girilen risklerden her okul kendisi seçecektir.	Her okul kendisi karar verecektir.
Bireysel/bağlamsal faktörler	Okul danışmanı tarafından tespit edilen kişisel, ekonomik, duygusal, psikolojik, ailevi veya sosyal risk faktörleri ve sağlık ile bağlantılı risk faktörleri	Okul danışmanı tarafından danışmanlık, ev ziyaretleri, velilerle bilgilendirme toplantıları

Yapılacak çalışmalar

- ODAP ekibi tarafından öğrenci ve öğrencinin faydalanacağı faaliyetin eşleştirilmesi yapılacaktır.
- Her öğrenci ile doğru tedbiri eşleştirmek için ODAP Okul Ekibi, belirlenen öğrencilerin her birinin fayda sağlayacağı en acil müdahale veya telafi tedbirini değerlendirecektir.
- Bu, bazı öğrencilerin sadece tek bir tedbirden, diğer öğrencilerin ise iki veya daha fazla tedbirden faydalanması anlamına gelmektedir.
- EUS yazılımına bilgi girerek her öğrenci ile eşleştirilen tedbirler takip edilecektir.

- ODAP Okul Ekibinin tüm üyelerinin, her öğrenci için hangi tedbirlerin uygulandığı konusunda bilgi sahibi olması sağlanacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?		
Öğrenci bir istenilen bir tedbire yerleştirilemiyorsa bu tedbir yerine uygulanabilecek benzer bir tedbir düşünün (Örneğin, telafi dersleri bitmişse ve bir öğrencinin telafi tedbiri ile eşleştirilmesi gerekiyorsa branş öğretmeni ile konuşun ve öğrencinin kendi başına uygulaması için öğrenciye, Telafi Dersleri Kılavuzundan etkinlikler vermelerini önerin). Diğer branş öğretmenlerinden yardım alarak ek bir sınıf açılmasını sağlayın.	Hedef grup dışından öğrenciler faaliyetlere katılmak isterse okul müdürü, tedbirlerin asıl faydalanıcılarının pilot uygulama grubundaki öğrenciler olduğunu dikkate alarak talepte bulunan öğrencilerin faaliyetlere katılmasına (telafi dersleri hariç) izin verip vermeyeceğine karar verin.	Belli bir tedbir için öğrenci sayısı çok düşükse (örneğin, belli bir faaliyete sadece bir veya iki öğrenci yönlendirilmişse) okul müdürü, ODAP Okul Ekibi ile istişare ederek okuldaki diğer öğrencileri faaliyete katılmaya davet edebilir (örneğin, öğrenci gruplarıyla veya bireysel olarak uygulanması gereken Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler durumunda). Yapılacak faaliyetler duyurularak öğrenciler teşvik edilebilir.
Tedbirlerin, öğrencilerin gelişimini desteklemek için yeterli olmadığı durumlarda yerelde veya MEB'in sunduğu diğer hizmetler arasından bu öğrenciyi destekleyecek alternatif yollar bulmak için okul müdürü ODAP Okul Ekibi ile irtibata geçmelidir. Yapılan etkinlikler öğrencilere uygun hale getirilmeye /güçlendirilmeye çalışılmalıdır. Gerekliyse sosyal yardım desteği sağlanmalıdır.	Taşımalı eğitim kapsamındaki öğrencilerin telafi eğitimlerine katılmalarında sorun yaşanması olasılığına karşı materyaller hazırlanmalı.	Pilot çalışma için seçilen 30 öğrenciden nakil olanlar çıkarsa (bu öğrenciler kendilerine verilen malzemelerle gidecekleri için), pilot uygulamaya yeni alınacak öğrenci(ler) için proje ekibi tarafından yeni malzeme temini sağlanmalıdır.

Okul Eylem Planları (OEP) İçin İstişarede Bulunma

Yukarıda açıklandığı üzere, entegre modelin ve ek tedbirlerin uygulanması amacıyla her pilot okulla istişarelerde bulunmak suretiyle Okul Eylem Planlarının hazırlanması gerekmektedir. Proje kapsamındaki pilot uygulama ile bağlantılı tedbirlerin çeşitleri, kaynaklar, idari prosedürler ve gerçekleştirilecek faaliyetler, Okul Eylem Planlarında net biçimde tanımlanmaktadır.

Tüm ayrıntılar OEP Yönergesi'nde sunulmakta olup yönerge dikkatlice incelenmelidir.

Yapılacak Çalışmalar

- Okul Eylem Planları ortaklaşa hazırlanırken ODAP Okul Ekibinin ve okuldan ilgili diğer kişilerin TDE'ye girdi sağladığından emin olun.
- Plan hazırlanıp her okul ile TDE arasında plan konusunda mutabakat sağlandıktan sonra tüm okul personeline hem planın formatı hem de içeriği hakkında bilgi verin.
- OEP'de üzerinde mutabık kalınan her bir faaliyet için her aktörün rollerini ve sorumluluklarını tüm okul personeline net biçimde açıklayın.
- OEP'yi, okulda hayata geçirilecek çeşitli önleme, müdahale ve telafi tedbirleri için bir takvimlendirme aracı olarak kullanın.
- EUS yazılımı üzerinden değişikleri ve hatırlatıcıları takip edin.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Veriler veya diğer bilgiler, Okul Eylem Planı'nda belirtilen tarihte hazır olmazsa bilgilerin sunulması, yüklenmesi ve yönetilmesinden sorumlu kişiyle irtibata geçilmeli ve eksiklikler belirtilmelidir.

5. ADIM: Tedbirlerin Uygulanması

Telafi Derslerinin Sunulması

Yukarıda açıklandığı üzere, telafi dersleri, öğrencilerin akranlarına yetişebilmesi için Matematik, Fen Bilimleri ve Okuduğunu Anlama alanlarındaki temel beceri düzeylerinin desteklenmesi açısından önemlidir. Pilot okullardaki branş öğretmenlerinin, ODAP kapsamında oluşturulan kılavuzları kullanarak bu alanlarda dersler vermeleri beklenmektedir.

Yapılacak Çalışmalar

- Her okulun ihtiyaçlarına göre telafi derslerinin nasıl oluşturulacağı ve uygulanacağı konusunda öğretmen kılavuzları hazırlanmıştır. Bu kılavuzlar okullara sağlanacaktır. ODAP Okul Ekibi, kılavuzları gözden geçirmeli ve dersleri hangi öğretmenlerin vereceği, kılavuzda yer verilen etkinliklerden hangilerinin nasıl kullanılacağına karar verilmesi dâhil olmak üzere gerekli düzenlemeleri yapmalıdır.
- Hangi öğrencilerin telafi derslerinden yararlanacağına karar vermek için EUS'de bulunan hazır bulunuşluk test sonuçları ODAP Okul Ekibi tarafından incelenecektir.
- Dersler, pilot okulların eğitim kadrosu tarafından verilecek ve her okulda 30 öğrenci hedeflenecektir (üç telafi programının her biri için 10 öğrenci).
- Üç telafi dersinin her biri, her pilot okulda 10 öğrenciyle uygulanacaktır. Her ders (Fen Bilimleri, Matematik ve Okuduğunu Anlama) 32 saat sürecek (toplam 96 saat) ve 8 haftada tamamlanacaktır. Uygulama günleri ve saatleri, okul tarafından okulun koşulları dikkate alınarak belirlenecektir.
- Katılımcı 30 öğrenci için derslerde kullanılacak kırtasiye malzemeleri, telafi derslerinin başında proje tarafından tedarik edilecektir (en az 4 kalem, 1 silgi, 1 okul çantası, 4 defter, 1 kalemtıraş). Uygulama boyunca katılımcı öğrenci ve öğretmenlerin öğle yemeği ve ulaşım masrafları da proje tarafından karşılanacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Öğrenci bu faaliyete katılmazsa ODAP Ekibine bilgi verilmelidir. Öğrencinin velisine ve mentoruna ayrıca bilgi verilmelidir. Engeller tespit edilmeli ve ilgili tüm tarafların iş birliğinde uygun çözümler bulunmalıdır. Öğrenciyi ikna etmek için etkili iletişim yolları denenebilir.	Bir öğrencinin motivasyonunun olmadığı fark edilirse, öğrencinin bakış açısını anlamak adına öğrenci ile görüşülmelidir. Mentor ve okul danışmanı ile irtibata geçilebilir.	Öğrencinin kişisel düzeyi ve ihtiyaçlarına bağlı olarak ek desteğe ihtiyaç duyulabilir. Bu durumda, dersleri veren öğretmenler tarafından öğrencinin ihtiyaçlarına göre ek alıştırmalar, faaliyetler, okuma ve benzeri çalışmalar yaptırılabilir. Mentor öğretmenden yardım istenebilir.
Öğrenci hala ek desteğe ihtiyaç duyuyorsa öğrencinin ihtiyacına göre ek alıştırmalar ve okuma parçaları gibi çalışmalar yaptırılabilir.	Telafi derslerini verecek gönüllü öğretmenlerin seçiminde kararların tek bir kişi tarafından verilmemesi değerlendirilebilir.	Bulunulan bölgede uygun branş öğretmeni yoksa, öğretmen temini için ilgili İl/İlçe MEM ile iletişime geçilebilir.

Birden fazla telafi dersine katılacak olan öğrenciler süreç içerisinde yorulurlarsa, motivasyonlarını artırmak için bu öğrencileri belirli aralıklarla gezi, piknik, spor müsabakaları gibi etkinliklere katılımları sağlanabilir.

Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler Sunulması

Öğrencilerin motivasyonunu ve okula aidiyet hissini arttırmak amacıyla ODAP kapsamında beden eğitimi ve spor, müzik, drama ve sahne sanatları ve STEM alanlarına yönelik yaratıcı eğitsel faaliyetler tasarlanmıştır.

Yapılacak Çalışmalar

- Her okulun ihtiyaçları ve kaynakları (Bkz. Okul Eylem Planı) gözetilerek, Yaratıcı Eğitsel Faaliyetlerin nasıl oluşturulacağı ve uygulanacağı hakkındaki bilgiler (Yaratıcı Eğitsel Faaliyetler ve/veya OEP öğretmen kılavuzlarını inceleyin) okullara ulaştırılacaktır.
- Pilot okullardaki öğretmenlere kılavuzların elektronik nüshaları iletilecektir. Her pilot okula her faaliyet için ihtiyaç duyulan ekipman, kırtasiye malzemeleri ve materyaller proje tarafından temin edilecektir.
- ODAP Okul Ekibi kılavuzları incelemeli ve faaliyetleri hangi öğretmenlerin yürüteceği, hangi spesifik faaliyetlerin nasıl uygulanacağına karar verilmesi dâhil olmak üzere gerekli ön hazırlıkları yapmalıdır.
- Hangi öğrencilerin telafi derslerine katılacağına karar vermek için ODAP Okul Ekibi, EUS sonuçlarını inceleyecektir.
- Uygulama örneği oluşturmak amacıyla proje kapsamında her pilot okulda 3'er günlük pilot uygulamalar yapılacaktır. Bu örnek etkinlikler proje uzmanları tarafından organize edilecek ve yürütülecektir.
- Pilot okulların eğitim kadrosu, her pilot okulda iki dönem boyunca (bir eğitim-öğretim yılı) yaratıcı eğitsel faaliyetleri uygulamaya devam edecektir.
- Faaliyetlerin etkililiğinin doğru şekilde test edilebilmesi için her okul iyi veriler sunmalıdır. Öğrencileri her bir proje faaliyeti için seçmek ve faaliyetlerle eşleştirmek için başvurulan yöntem okul eylem planında net biçimde açıklanmalıdır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Öğrenciler faaliyetlere katılmazsa	• Sebepleri belirleyin.
Öğrencilerin süreç içerisinde motivasyonları düşerse öğrencilerin ürünlerinin sıkça okulda veya bölgede sergilenmesi sağlanabilir.	• Mentorlar ve okul danışmanlarıyla istişarede bulunun. • Öğrencilerle irtibata geçin ve önceden fikirlerini alın. Öğrencilerin bakış açısını anladığınızdan emin olun. • Gerekirse kılavuzda yer alan etkinliklerde değişiklikler yapın.
Taşımalı eğitimin olduğu okullarda bu faaliyetler için katılımcı öğrencilere ve öğretmenlere (telafi eğitimleri) ulaşım ve yemek proje tarafından sağlanacaktır.	• Katılanlar için motive edici ödüllenmeler yapın. • Öğrencilerin görüşlerinin alınarak etkinliklerin planlanması katılımı arttırabilir. • Akran desteği kapsamında sorun yaşayan öğrenci başka bir öğrenci ile eşleştirilebilir.

Mentorluk Hizmetlerinin Sunulması

Mentorluk, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal iyilik hâlinin desteklendiği kanıtlanmış bir müdahaledir. Mentorluk, bir yetişkin tarafından destek ve rehberlik hizmetlerinin sunulmasını içerir. Mentorluk modeli, her okulun (ve her öğrencinin) spesifik ihtiyaçlarına odaklanmak üzere esnek bir çerçeve sunacak şekilde bu proje için özel olarak geliştirilmiştir. Modelin, okul rehberlik faaliyetlerine entegre edilmesi öngörülmektedir.

Mentorluk Hizmetleri Öğretmen Kılavuzu ve Mentorluk Etkinlikleri Kitapçığı dikkatle incelenmelidir.

Yapılacak Çalışmalar

- ODAP Okul Ekibi, mentorluk kılavuzu ve kılavuz ile birlikte kullanılacak etkinlik kitapçığını incelemeli ve gerekli planlamaları yapmalıdır.
- ODAP Ekibi, EUS sonuçlarından hareketle hangi 30 öğrencinin birebir mentorluk hizmeti alacağına, hangi 70 veya üstü öğrencinin grup mentorluk hizmeti alacağına karar verecektir. Mentorluk programı için seçilen öğrenciler, telafi derslerine ve/veya yaratıcı eğitsel faaliyetlere katılan öğrenciler olabilir.
- Mentor öğretmenler, mentorların niteliklerini (kriterler için lütfen mentorluk kılavuzuna bakınız) olabildiğince karşılayan öğretmenler arasından seçilmelidir. Sınıf rehber öğretmenleri hem mentor hem de mentorluk hizmetlerini verecek ekibin koordinatörlüğü için en uygun adaylar olabilirler.
- ODAP Okul Ekibi, seçilen öğretmen mentorlara oryantasyon sağlayacaktır. Önerilen mentorluk programı, her okulun ihtiyaç ve kaynakları gözetilerek esnek bir yapıda hazırlanacaktır. Seçilen öğretmen mentorların sayısına bağlı olarak mentorlar tek bir öğrenci ile çalışabileceği gibi bir grup öğrenciyle de çalışabilir. (Bireysel mentorluk için öğretmen başına 4, grup mentorluğu için 10 öğrenci)
- Öğrenciler daha yüksek risk grubundaysa bire bir mentorluk hizmetleri düşünülmelidir. Bu durumda okul danışmanı ile iş birliği yapma seçeneği değerlendirilebilir.
- Mentorlar ile öğrenciler eşleştirildikten sonra mentor öğretmen ve okul danışmanı, öğrencilerin okula devamını iyileştirmek için öğrencilerin ihtiyaçları, güçlü yönleri ve hangi beceri alanları üzerinde çalışılması gerektiği hakkında görüşmelidir. Beceri gelişimi ve önerilen mentorluk etkinlikleri için mentorluk kılavuzu incelenmelidir.
- Öğrenciler için bireysel ve grup mentorluk takvimi hazırlanmalıdır (Ayrıntılar mentorluk kılavuzunda sunulmaktadır).
- Programın uygulanışına ek olarak program değerlendirme kriterleri ve araçları planlanmalıdır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?	
Mentor, rolü ve sorumlulukları konusunda kafa karışıklığı yaşıyorsa,	• Mentor eğitimi sırasında mentorların rol ve sorumluluklarını anladıklarından emin olun. Mentor öğretmenlerin gerekli eğitimleri aldığından emin olun. • Mentorlara, görüşmelerde kullanabilecekleri yapılandırılmış etkinlikler sunun. Bunun için Mentorluk kılavuzuna ek olarak hazırlanmış Mentorluk etkinlikleri kitapçığını kullanın.
Mentor öğretmen, öğrenci ile düzenli haftalık düzenli görüşmeler gerçekleştirmiyorsa,	• Mentorun düzenli görüşme yapamamasının ardındaki sebepleri anlamaya çalışın. Bu sebeplere uygun müdahaleler geliştirin. Örneğin, mentorlar öğrencilerin sorunları karşısında kendilerini bunalmış ve çaresiz hissetmiş olabilir ve bu da devam motivasyonlarını etkilemiş olabilir. Bu durumda mentorlara nasıl yardımcı olabileceğinizi sormak ve buna uygun eğitim veya müdahaleler düzenlemek yardımcı olabilir. • Zaman zaman mentorların yoğun ders programları nedeniyle de görüşmelerde aksaklıklar yaşanabilmektedir. Mümkünse mentor öğretmen ve öğrencinin başka bir gün ve saatte buluşabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılabilir. Değil ise, öğrencinin yeniden eşleştirilebileceği uygun bir mentor belirlenebilir. Mentor öğretmenlerin okuldaki diğer işlerinin hafifletilmesi düşünülmelidir.
Okula devam sorunu nedeniyle öğrenci görüşmelere katılmıyorsa,	• Öğrencinin sıklıkla okulda bulunduğu günler ve okula devamsızlık yapma olasılığının yüksek olduğu günler belirlenerek, görüşme gün ve saatleri yeniden düzenlenebilir. • Öğrencinin görüşmeye katılamamasının ardındaki sebeplerin araştırılması da çözüm önerisinin geliştirilmesine yardımcı olabilir. Örneğin, görüşmenin olduğu günlerde okula bilerek gelmeyen bir öğrenci, mentorluk ilişkisinde sorunlar olduğunu söylemeye çalışıyor olabilir.

Mentor, öğrenci ile okul saatleri dışında ve okul dışında bir yerde görüşmek istiyorsa, →	• Okul temelli mentorluk programlarında mentor öğretmen ve öğrenci okul içerisinde ve okul saatlerinde görüşmeler gerçekleştirebilirler. Okul dışında yapılacak görüşmeler öğrencinin yüksek yararı gözetilerek değerlendirilmelidir.
Mentor ile öğrenci ilişki kuramıyorsa, →	• Mentor öğretmen ile öğrencinin ilişki kuramamasına neden olan faktörler değerlendirilerek bir çözüm bulunamıyorsa ihtiyaç varsa mentor öğretmen veya öğrenci değiştirilebilir.
Diğer öğrencilerinde mentor öğretmen isteğinin olması →	• Sınıf rehber öğretmeni ve psikolojik danışman/rehber öğretmen diğer öğrencilere yönelik bazı benzer aktiviteler düzenleyebilir.

Ev Ziyaretlerinin Gerçekleştirilmesi

Tüm aileler ve veliler, erken yaştan başlanarak çocuklarının eğitimde eğitim ortakları olarak görülmeli ve aileler ve velilere yeterli destek sağlanmalıdır. Dolayısıyla, bu proje, ev ziyaretlerini öğrencilerin aile ortamının gözlemlenmesi ve okul-aile iş birliğinin teşvik edilmesi ve/veya arttırılması açısından değerli bir faaliyet olarak görmektedir.

Yapılacak Çalışmalar

- Aile ziyaretlerini gerçekleştirecek ekiplerin nasıl oluşturulacağı ve ev ziyaretlerinin nasıl yapılacağı Ev Ziyaretleri Kılavuzu'nda, tarihleri ve ekipler ise ODAP Okul Ekipleri tarafından hazırlanan Okul Eylem Planları'nda belirtilecektir.
- ODAP Okul Ekibi, kılavuzları incelemeli ve ev ziyareti ekip üyelerinin ve hangi spesifik ev ziyareti faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği dâhil olmak üzere gerekli ayarlamaları yapmalıdır. Erkek çocuklara kıyasla kız çocuklarının eğitimi bırakma riskinin daha yüksek olduğu bölgelerde ziyaretlerde özellikle kız çocuklarına odaklanılacaktır.
- ODAP Okul Ekibi, hangi ailelerin ziyaret edileceğine karar vermek için EUS sonuçlarını inceleyecektir.
- Ev ziyareti ekiplerince (pilot okulların okul idarecileri, okul danışmanı ve öğretmenlerinden oluşan), erken okul terki riski altında olan öğrencilerin ailelerine her okulda toplam 30 ev ziyareti gerçekleştirilecektir.
- Ziyaret ekipleri; ziyaretler öncesinde, ziyaretler sırasında ve ziyaretler sonrasında dikkate alınması gereken noktalar ve ziyaret sırasında toplanan bilgilerin nasıl yorumlanması gerektiği konusunda somut tavsiyeler içeren ve proje kapsamında hazırlanan Ev Ziyaretleri Uygulama Kılavuzundan faydalanacaktır.
- Ev ziyareti kılavuzu, mevcut uygulama kılavuzundan ayrı olarak sunulacaktır. Pilot okulların idarecilerine bu kılavuzun elektronik nüshası da sunulacaktır. Proje, ev ziyaretleri için ulaşım masraflarını karşılayacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Aile ev ziyaretini kabul etmezse görüşme uygun başka bir yerde gerçekleştirilebilir. Giderken küçük hediyeler götürülmesi düşünülebilir. Hiçbir şekilde görüşme kabul etmeyen veli için tutanak tutularak ODAP ekibi bilgilendirilmelidir.	Ziyarete rağmen değişiklik olmazsa ziyaret tekrarlanabilir. Neden sorun yaşandığı araştırılmalıdır.	Ziyaret sırasında evde, aslında okulda olması gereken başka bir çocuk olduğunu fark edebilirsiniz. Bu durumu nasıl yöneteceğinizi önceden bilmelisiniz. Okul olarak bu durumun nasıl yönetileceğine dair bir protokol hazırlamalısınız. Yetkili birimlere haber verilmesi gerekebilir.
Evde çocuk istismarı veya ihmali varsa öğretmenler bu durumu bildirmekle yükümlüdür. Önceden mutlaka bir planınız olmalıdır. Okulunuz, bu durumun nasıl yönetileceğine dair bir protokol hazırlamalıdır. Ayrıca lütfen sayfa 49'da belirtilen etik ilkeleri inceleyiniz.	Yaşanabilecek dil sorunu gözetilerek dil bilen öğretmen veya tercümanın da ev ziyareti yapacak ekibe dahil olması gerekebilir.	Bölgenin sosyal ve kültürel yapısı düşünülerek ev ziyaretleri yapacak ekibe muhtar gibi ailenin güvenini kazanmış bir yetkilinin davet edilmesi düşünülebilir.

Hâlihazırda Lise Kademesini Terk Etmiş Öğrencilerin Tespit Edilmesi

Bu müdahale kapsamında, veliler ve çocuklar (özellikle kız çocuklarının) arasında hem zorunlu eğitimi tamamlamanın önemi hem de mevcut eğitim fırsatları hakkında farkındalık oluşturulması amacıyla *5 pilot ilde bir günlük beş bilgilendirme semineri* düzenlenecektir.

- 5 pilot il, MEB'in hâlihazırda lise kademesini terk etmiş öğrencilere ilişkin mevcut istatistiklerine göre seçilecektir. İller seçilirken özellikle kız çocuklarının devam oranlarının düşük olduğu illere öncelik verilecektir.
- Seminerlerin, MEB temsilcileri ile katılımcılar arasında diyalog kurulmasına elverişli bir ortam sağlaması beklenmektedir.
- Okulu terk etmiş öğrencilerin nasıl belirleneceğine dair bilgiler Okul Eylem Planlarında belirtilecek ve seçilmiş 5 pilot ildeki okullar bu plana göre hareket edecektir.
- Bilgilendirme seminerleri için ihtiyaç duyulan ekipman, materyaller ve ayrıntılı program proje tarafından her pilot okula sağlanacaktır.
- ODAP Okul Ekibi, kılavuzları incelemeli ve seminerler için gerekli ayarlamaları yapmalıdır.
- Her bilgilendirme seminerine 50 kişi katılacaktır. Seminerlerde katılımcılara telafi dersleri hakkında bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Seminerlerde, farkındalığın arttırılması amacıyla tanıtım videoları, kamu spotları ve ODAP Entegre Model videosu kullanılacaktır. Ek olarak zorunlu eğitim, ortaöğretimin önemi ve mevcut örgün eğitim fırsatlarına ilişkin broşür ve kitapçıklar dağıtılacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Öğrencinin okula gelmeme nedeni okul dışında yüksek bir gelir elde ediyor olması ise aile ve öğrenciye eğitim seviyesi yükseldiğinde yapacağı bir meslekte daha fazla kazanabileceği anlatılabilir.	Velinin öğrenciyi kendi işlerinde kullanarak öğrencinin iş gücünden faydalanmak için okula göndermiyorsa Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi bu konuda maddi destek sağlayan kurumlar ile iletişime geçilebilir.	Velinin öğrencinin devamsızlığını ve okulu bırakmasını kabul etmesi durumunda 12 yıllık eğitimin zorunlu olduğunu ve okul terkinin yasal olmadığını belirtin.
Bütün velilere uyan toplantı zamanının belirlenememesi durumunda alternatif görüşme yöntemleri belirlenebilir.	Ulaşımda sıkıntı yaşanması söz konusuysa servis araçlarında gerekli düzenlemeler yapılarak ulaşıma yardımcı olunabilir.	Veli Türkçe bilmiyorsa önceden tercüman ayarlanması düşünülmelidir. Dil bilen öğretmenlerin toplantıya katılımı sağlanabilir.
Ekonomik nedenlerle toplantıya katılamayan velilere imkanlar ölçüsünde destek verilmesi düşünülebilir.	Katılımın artırılması için muhtarlarla organize olunması düşünülebilir.	Mevsimlik işçi olarak çalışan veliler düşünülerek toplantı tarihi belirlenmelidir.

6. ADIM: Öğrencilerin ve Tedbirlerin İzlenmesi

Projenin başarısı; model, tanılama araçları ve önleme, müdahale ve telafi tedbirlerinin, 50 pilot okulun her birinde erken okul terkini azaltmada ne kadar başarılı olduğu dikkate alınarak değerlendirilecektir. Bu amaçla ODAP Okul Ekibinin, mevcut tedbirlerin öğrencinin okula devamını ve akademik başarısını ne ölçüde arttırdığını takip etmesi önemlidir.

İlerlemeyi takip etmek için EUS'yi kullanın.

Bu çalışma ile eş zamanlı olarak TDE ve MEB, projenin bir bütün olarak seyrini merkezden takip edecektir. Bunun gerçekleşebilmesi için okulların, EUS'de yer verilen standart raporlar aracılığıyla zaman zaman uygulamanın belli unsurlarına dair veri sağlaması gerekecektir.

ODAP Okul Ekibi tarafından izleme çalışmalarının yürütülmesi; kaydedilen ilerlemenin izlenmesi ve olası risklerin fark edilerek gerekli önlemlerin zamanında alınabilmesi açısından büyük öneme sahiptir.

Yapılacak Çalışmalar

- Tüm ODAP Okul Ekibi aylık izleme toplantıları düzenleyecektir.
- Her ODAP Okul Ekibi üyesi, her öğrencinin kendisi için seçilen faaliyete katılımı ve başarısı hakkında bilgi almak üzere söz konusu toplantılardan bir hafta önce tedbirlerin uygulanmasından sorumlu gönüllü öğretmenlerle irtibata geçecektir.
- Her ODAP Okul Ekip üyesi, sorumlu olduğu bilgiyi EUS yazılımına girecektir.
- Bu bilgiler, aylık raporlar oluşturmak amacıyla kullanılacaktır (Sürecin ayrıntıları EUS kılavuzunda sunulmaktadır.)

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Herhangi bir nedenle belli bir öğrenci veya öğrenci grubu için spesifik bilgilerin mevcut olmaması durumunda doğru bilgiler EUS yazılımına mümkün olduğu anda girilmelidir.	Veli adres değişikliği söz konusu olduğunda muhtarlıklardan bilgi alınmalıdır.	Öğrencinin başka bir okula nakil olması durumunda pilot okuldan pilot okula geçiş varsa kurumlar arası iş birliği hemen sağlanmalıdır. Pilot okuldan başka bir okula geçiş varsa öğrencinin pilot çalışmadan çıktığı bilgisi proje ekibine iletilmelidir.

ODAP Okul Ekiplerinin Ziyaretler İçin Hazırlık Yapması

Projenin pilot uygulaması sırasında İl Okul Ziyaret Ekibi (İOZE) projenin uygulanışına destek olmak ve projenin ilerleyişini izlemek amacıyla pilot okulları ziyaret edecektir. Bu ziyaretlerin amacının, okul düzeyinde ODAP Entegre Modeli'nin gerçek uygulayıcılarından alınan bilgilerle modeli iyileştirmek olduğunun altını çizmek önemlidir.

Her pilot il için İl Okul Ziyaret Ekipleri (İOZE) oluşturulacaktır. Bu ekipler, projenin atadığı 1 uzman, MEB merkez teşkilatından 2 kişi, pilot İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü'nden 2 kişi olmak üzere en az 5 kişiden oluşacaktır. Ziyaretler, her il için 2-3 gün olacak şekilde gerçekleştirilecektir.

Okullarla önceden irtibata geçilerek ziyaretin tam olarak hangi tarihte gerçekleşeceği, ziyaret sırasında kimlerin orada olması gerektiği ve ne gibi hususların konuşulacağı konusunda okullara bilgi verilecektir.

Yapılacak Çalışmalar

- EUS'nin güncel olduğundan ve okulunuzdaki mevcut durumu yansıttığından emin olunmalıdır.
- ODAP Okul Ekibi olarak bu toplantılara katılım gösterecek kişileri ve katılım nedenleri değerlendirilmeli ve ilgili kişilere nedenleriyle açıklanmalıdır.
- Toplantıya katılması gereken kişilere önceden bilgi verilmeli ve herkesin eksiksiz katılabilmesi için o güne başka bir faaliyet koymamaları istenmelidir.
- Projenin başladığı tarihten ziyaret tarihine kadarki dönemde her ay için Okul Gözlem Raporu'nun nüshalarını hazır olmalıdır. Bu raporlar, ziyaretçilere o ana kadar neler yapıldığı ve neler başarıldığı hakkında bilgi vermek için kullanılacaktır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?		
Sağlık sorunu veya kişisel nedenlerden dolayı okulda görevli bir kişinin belirtilen tarihte ziyarete katılamaması durumunda kişiden, sorumluluğu dâhilindeki faaliyetlere dair kısa bir rapor hazırlamasını isteyin. Ekipte yedek görevli öğretmenin olması düşünülmelidir.	Her bir faaliyeti, faaliyetten sorumlu kişi/kişileri, faaliyetteki ilerleme bilgilerinin nereden öğrenilebileceği ve faaliyetten sorumlu kişinin orada olmaması durumunda tüm bu bilgileri almak için kiminle iletişime geçileceğini gösteren bir tablo oluşturulmalıdır.	Proje ekibinde görevli öğretmenlerin atama durumunun ortaya çıkması ya da zorunlu durumlar (sağlık/güvenlik sorunu vb.) söz konusu olduğunda projenin kesintisiz devam etmesi için ayrılan öğretmenin geride yaptığı işlere dair bir rapor/ dosya bırakması sağlanmalıdır. Ayrıca, bu öğretmen ile proje süresinde iletişim halinde olunabilmesi sağlanmalıdır.

7. ADIM: Sürecin ve Çıktıların Değerlendirilmesi

Modelin uygulanmasının son adımı, modelin, öğrencilerin okula devamı ve kazanımlar üzerindeki etkisinin değerlendirilmesidir. TDE ve MEB, merkezi düzeyde projenin tamamı için bir dizi izleme ve değerlendirme çalışması yürütecek olsa da projeye dâhil olan her okulun, kapasite geliştirme çalışmalarının bir parçası olarak projenin çıktılarını kendi koşullarında değerlendirmesi beklenmektedir. Sürecin ve çıktıların doğru olarak değerlendirilmesi, büyük ölçüde ilgili tüm paydaşların tüm sürece gösterdiği ilgiye bağlıdır.

Bu nitelikteki bir proje için gerçekçi hedefler şöyle olacaktır:

- Öğrencilerin devamsızlığında azalma: yaklaşık %2- %3 oranında
- Risk altındaki öğrencilerin akademik başarısında iyileşme: yaklaşık %1,5- %3 oranında iyileşme.

Devamsızlık açısından her okulun kendine özgü özellikleri ve ihtiyaçları olduğu için her okulun kaydettiği ilerleme kendi içinde farklı olabilir. Projenin nihai değerlendirmesi, toplanan tüm veriler istatistiksel olarak analiz edilerek gerçekleştirilecektir. Böylece sonuçların doğrulanması ve ileride Türkiye'de liselerde uygulanacak tedbirlere dönüşmesi beklenmektedir.

*Okulların bu projede sahip oldukları en kapsamlı izleme ve değerlendirme aracı, **Okul Gözlem Raporu'**dur.* Okul Gözlem Raporu; öğrenci, hedef grup, sınıf düzeyi ve son olarak tüm okul düzeyinde çok çeşitli bilgiler içerir.

Okul Gözlem Raporu hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek için lütfen EUS'yi inceleyin.

Yapılacak Çalışmalar

- Dönem içerisindeki son sınav dönemi başlamadan önce ölçme araçları yeniden uygulanmalı ve veriler EUS'ye girilmelidir.
- Öğrencilerin dönem başındaki verileri ile dönem sonunda ölçme araçlarından aldıkları puanlar arasındaki bağlantı ve korelasyon hesaplanmalıdır.
- Verilerin EUS yazılımına gecikmeden girildiğinden emin olunmalıdır
- Okul Gözlem Raporu'nu kullanırken sadece dönem sonu verilerine odaklanılmamalı, projenin uygulandığı her ay için hazırlanmış raporlar da analiz edilmeli ve basılmalıdır.
- Erken Uyarı Sisteminde, öğrencilerin en fazla ilerleme kaydettiği alanlar analiz edilmelidir.
- Pilot uygulama aşamasında öğrencilerin hangi faaliyetlere katıldığı analiz edilmeli ve öğrencilerin her faaliyetten sağladığı fayda değerlendirilmelidir.
- Modelin ileride uygulanmasına katkıda bulunacak yorum ve öneriler not edilmelidir.

Sonuçların Paylaşılması

Proje, gençlerin okul hayatı ve eğitimlerinin spesifik bir yönüne odaklanan pilot bir proje olsa da pilot uygulamanın gerçek okullarda gerçekleştiriliyor olması projenin, sadece pilot uygulamaya dâhil olan öğrenciler üzerinde değil, bir şekilde okuldaki herkes üzerinde etkisi olacağı anlamına gelmektedir. Bu nedenle projenin uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden öğrenilen derslerin daha geniş okul topluluğu ile paylaşılmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu, projenin faydalarının ve sınırlılıklarının açık şekilde görülmesi anlamına gelmektedir.

Ayrıca, projeye katılan okulların proje kapsamında yürüttükleri faaliyetlerin fotoğraflarını çekmesi önerilmekte ve ihtiyaç hâlinde izin alınarak projenin sosyal medya hesaplarında ve internet sitesinde bu fotoğrafların kullanılabilmesi için bu fotoğrafları proje yönetimi ile paylaşması tavsiye edilmektedir.

Yapılacak Çalışmalar

- Öğrencilere ve ailelerine projenin elde ettiği ilerleme hakkında bilgi verilmelidir.
- Çevredeki diğer okulları, okul personelinin, süreç ve ürünle ilgili değerlendirmelerini paylaşabileceği bir etkinliğe davet etme seçeneği değerlendirilmelidir.
- Okulun internet sitesi ve sosyal medyada yazılar yayımlayarak veya yerel, bölgesel veya uluslararası konferanslarda sunumlar yaparak başarı hikâyeleri paylaşılmalıdır.
- Pilot uygulama aşaması sona erdikten sonra bile proje kapsamında yapılan her türlü çalışma kayıt altına alınmalıdır.

Aşağıdaki durumlarda ne yapılmalı?

Projede sorumlu paydaşların ilgisizliği, görev ve sorumluluklarını zamanında ve istenilen şekilde yerine getirememesi durumunda süreci sürekli takip eden ODAP Okul Ekibi'nin aktif bir şekilde çözüm üretmesi ve rehberlik etmesi beklenir.	Sürecin ve sorumlulukların değerlendirilmesinin süreklilik arz etmesi için periyodik toplantılar yapılmalı, doğabilecek sorunlar önceden öngörülmeye çalışılmalıdır.

5. Okul Müdürlerinin ve İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin Rolleri ve Sorumlulukları

Okul müdürleri projenin uygulanmasında son derece önemli bir role sahiptir çünkü her projenin başarıyla tamamlanabilmesi için yetkin ve motivasyonu yüksek bir lidere ihtiyaç vardır. ODAP kapsamında okul müdürlerinin başlıca sorumlulukları şunlardır:

- Öğretmenleri proje kapsamında görev almaya motive etmek,
- Proje ekibi üyeleri arasında olumlu çalışma ilişkilerinin kurulmasını ve sürdürülmesini kolaylaştırmak,
- Tüm ODAP Okul Ekibi üyeleri ve diğer paydaşlar arasında çeşitli ortak hedef ve sorumluluklar temelinde olumlu iletişimi teşvik etmek,
- Öğretmenler için destekleyici bir ortam oluşturmak,
- Öğretmenlerin ve psikolojik danışmanlarının, rol ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için gerekli kaynakları sağlamak,
- Proje faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması sürecini yönetmek,
- Proje değerlendirme faaliyetlerini takip etmek ve tüm etik ilkelere riayet edilmesini sağlamak,
- Faaliyetlerin uygulanması için tüm taraflarca temel organizasyonel ve lojistik çerçeve konusunda mutabakata varılmasını sağlamak,
- Uygulama kılavuzunda belirtilen tüm hizmet, araç ve materyallerin hazır bulunması için proje ofisi ile iletişim halinde olmak,
- Müdahaleleri izlemek ve ODAP Okul Ekibi üyelerini yönetmek/yönlendirmek,
- Proje kapsamındaki pilot okullar ile il/ilçedeki yetkili kurumlar ve velilerle arasında bir iş birliği ağı oluşturmak,
- Ev ziyaretleri düzenlemek ve ev ziyaretlerine katılmak.
- İyi uygulamaların paylaşılmasını kolaylaştırmak için okullar, sivil toplum kuruluşları ve il/ilçe Millî Eğitim Müdürlükleri ile ilişkiler geliştirmek ve ilişkileri yönetmek,
- Projenin uygulanması ile ilgili yerel ve bölgesel toplantılara katılmak ve proje faaliyetleri ile ilgili gelişmeleri sunmak,
- Öğretmenlerin, öğrencilerin okula devamına olanak sağlamak için geliştirdikleri çözüm önerilerini hayata geçirmelerine imkân vermek.

İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin de projenin uygulanması sırasında son derece önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Sadece projenin başarı ile uygulanması için değil çıktıların yaygınlaştırılması için de İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin desteğine ihtiyaç vardır. Dolayısıyla İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin aşağıdaki sorumlulukları yerine getirmeleri beklenmektedir:

- İOZE tarafından yapılacak okul ziyaretleri gibi projenin pilot uygulaması sırasında gerçekleştirilen faaliyetleri takip etmek ve izlemek,
- Bölgesel farkındalık arttırma günlerine katılmak ve il/ilçe düzeyinde proje tanıtımına katkıda bulunmak,
- Özellikle ODAP Okul Ekibinin talebi üzerine bir öğrencinin ekonomik, sosyal veya psikolojik yönlendirmeye ihtiyaç duyması hâlinde aracı olmak,
- Pilot uygulama sırasında faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gereken ilave kaynakların (örneğin düzenlenmek istenen bir etkinlik için mekan veya öğretmen) teminine yardımcı olmak.

6. Projenin Uygulanması için Etik İlkeler

Projenin uygulanması sırasında çeşitli etik ilkeler benimsenmelidir.

1. ***Zarar Vermekten Kaçınma:*** Her türlü projede en önemli ilke, projeye dâhil olan hiçbir tarafın zarar görmemesidir (Wassenaar ve Mamotte, 2012). Özellikle reşit olmayan bireyler olarak öğrencilere özel özen gösterilmelidir. Proje pilot okulları, katılımcı öğrencilerin hiçbir şekilde zarar görmeyip azami düzeyde fayda sağlamasını temin etmelidir. Zarar vermeme ilkesi, ihmal ve istismar gibi konuların yanı sıra yetkinin kötüye kullanımı ve tüm taraflarca sınırların korunmaması gibi başlıkları da kapsamaktadır. Proje faaliyetlerine katılmaları sonucunda öğrencilerin herhangi bir olumsuz sonuçla karşılaşmaması temin edilmelidir. Bu, ölçme araçlarının uygulanmasından önce risklerin değerlendirilmesini, proje faaliyetlerini seçmek ve olası riskleri önlemek için tedbirler alınmasını ve ortaya çıkabilecek sorunları yönetmeye hazırlıklı olmayı içerir.

2. ***Gizlilik:*** Gizlilik, proje katılımcılarının proje uygulama süresi boyunca güven duyup güvende hissetmesi için gereklidir (Wiles, Crow, Heath ve Charles, 2008). Projede, öğrenciler ve aileleri hakkında hassas nitelikteki kişisel bilgilerin toplandığı akılda tutulmalıdır. Her türlü kişisel veri gizli olarak değerlendirilmeli ve bu veriler, okul danışmanı ve/veya öğretmen mentorlar gibi görevli proje personeli haricinde kimseyle paylaşılmamalıdır. Sosyal Çevre Bilgi Formunda bulunan ad-soyad, doğum tarihi, tıbbi geçmiş, kişisel bakım sorunları, değerlendirme raporları (OBA, Sosyal Çevre Bilgi Formu ve Sosyal Medya Tutum ölçeğinden alınan sonuçlar gibi), velayet, iletişim bilgileri gizli bilgi olarak değerlendirilir.

3. Tüm verileri, kötüye kullanım girişimlerine karşı korumak için net prosedürler oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Söz konusu prosedürler, veri toplanması sırasında ve sonrasında gizliliğin korunmasına yönelik tedbirleri tanımlamalıdır. Veri toplanırken erken okul terki riski altında olduğu değerlendirilen öğrencilere yönelik her türlü damgalama riskinden kaçılmalıdır. Raporlarda kullanılan herhangi bir cümlenin öğrencilere karşı kullanılmasına mahal vermemek için değerlendirme raporlarında kullanılan kelimeler dikkatle seçilmelidir. Veriler raporlanacaksa anonimlik teminat altına alınmalıdır. Veri toplandıktan sonra tüm veriler (elektronik ortamda veya kâğıt üzerinde tutulan veriler), kilitli bir veri arşivinde emniyetli şekilde saklanmalıdır. Tüm verilerin gizliliği ve güvenli şekilde saklanmasından psikolojik danışmanlar/rehber öğretmenler sorumlu olabilir.
   Öte yandan, herhangi bir öğrencinin kendisine veya başkalarına zarar verdiğini öğrendiği veya çocuğa yönelik bir istismar durumu söz konusu olduğunda **öğretmenler ve diğer proje personelinin, yasal olarak bu durumu raporlama yükümlülüğü vardır.**

4. ***Güvenilir ve Sorumluluk Sahibi Olmak:*** Projenin uygulanması sırasında faaliyetleri yürüten her birey, proje kapsamında üretilen kılavuzlarda belirtildiği üzere, öğrenciler ve aileleri ile görüşme sıklığı ve süresi konusundaki rol ve sorumluklarına uymaya özen göstermelidir. Proje katılımcıları (öğrenciler ve aileleri) yanlış yönlendirilmemeli, kandırılmamalı veya gerçekler kasıtlı olarak onlardan saklanmamalıdır. Projeye karşı dürüst olmak hem sözlü hem de yazılı iletişimde samimi olmayı içerir. Proje yönetimi, doğru bilgi sağlamalı, bu gereklilikleri karşılamak amacıyla taahhütlerde bulunmalıdır.

5. ***Sınırları Gözetmek:*** Sınırlar, öğrenciler ve aileleri/bakım sağlayanları ile kurulan ilişkide uygun ve uygun olmayan davranışların, görev ve sorumlulukların tanımlanmasını kolaylaştırır. Net şekilde tanımlanmış sınırlar projenin katılımcılarını korur. Öğrenciler ve aileler ile ilişkilerde uygun sınırların nasıl gözetileceği sorusuna bazen net cevap verilemeyebilir. Gözetilecek "uygun sınırlar", öğrenciler ile proje personeli arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Bu ilişki özellikle mentorluk ilişkilerinde çok önemlidir. Temel öncelik, öğrencilerin iyilik hâlini önemsemek ve öğrencilere zarar verebilecek her türlü eylemden kaçınmaktır.

6. ***Adaletli olmak, katılımcı öğrencilerin ve ailelerinin haklarına ve onuruna saygı göstermek:*** Proje katılımcılarının temel hak ve özgürlüklerine, onurlarına ve değerlerine saygı gösterilmelidir (Edginton vd., 2012). Adaletli olmak, ayrımcılık yapmamak ve kötüye kullanmamak ve şeffaflık sergilemek veya açık ve net iletişim sağlamak anlamına gelir. Adaletli olmak, güveni sağlayan en temel etik ilkedir. Proje katılımcılarına (öğrenciler ve aileleri), "yaş, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, dil, etnik köken, din, mezhep, sosyoekonomik düzeye veya engelli oluşa" yönelik konularda baskı ve ayrımcılık yapılmamalıdır. Katılımcıların kişisel, kültürel ve sosyal geçmişlerine saygı gösterilmelidir.

Referanslar

- ABD Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (t.y.). School Readiness (Çev. Okula hazırlık). https://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/school-readiness#:~:text=It%20means%20children%20are%20ready,for%20later%20learning%20and%20life.
- Edginton, M., Enarson, D., Zachariah, R., Reid, T., Satyanarayana, S., Bissell, K., ... & Harries, A. D. (2012). Why ethics is indispensable for good-quality operational research. (Çev. Kaliteli yöneylem araştırması için etik neden vazgeçilmezdir?) *Public Health Action*, *2*(1), 21-22.
- ODAP Mevzuat İnceleme Raporu (2023).
- MEB. (2015a). Millî Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015.sp177.15imzasz.pdf02/06/2017
- Wassenaar, D. R., & Mamotte, N. (2012). Ethical issues and ethics reviews in social science research. (Çev. Sosyal bilim araştırmalarında etik sorunlar ve etik incelemeleri). *The Oxford handbook of international psychological ethics*, 268-282.
- Wiles, R., Crow, G., Heath, S., & Charles, V. (2008). The management of confidentiality and anonymity in social research. *International journal of social research methodology*, *11*(5), 417-428.

Projede kaydedilen ilerlemeyi internet sayfamızdan ve sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilirsiniz.

Aşağıdaki kodu okutup bizi takip ederek gelişmelerden haberdar olun!

https://odap.meb.gov.tr/

mebodap *MebOdap* *mebodap* *MebOdapMeb* *Meb Odap*

Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla proje uzmanlarının sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.